TRST, sobota
10. avgusta 1957
Leto XIII - Št. 190 (3725)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Tel. 94-638,
93-808, 37-338
Poštnina plačana v gotovini

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-636 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROČNINA: mesečna 480, vnaprej; četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Hruščev v Leipzigu, Mikojan v Sassnitzu Prvi zahodni komentarji izjav v Berlinu

V Washingtonu presojajo izraz «druge poti za razorožitev» kot «novo elastičnost» sovjetskega stališča - «Le Monde» pa piše, da je Hruščev s svojim govorom napravil uslugo Adenauerju zlasti spričo bližnjih volitev - Sovjetska delegacija se vrne šele v četrtek

LEIPZIG, 9. — Hruščev, Gromiko, Grišin in drugi člani sovjetske delegacije so prispeli v spremstvu generalnega tajnika Združene socialistične partije nekaj pred polnočjo sinoči v Leipzig. Kljub pozni uri jih je na ulicah sprejela velika množica meščanov, predvsem delavcev. Na trgu Dimitrovplatz je bilo nato kratko zborovanje, na katerem je govoril Hruščev, ki je v prvi vrsti poudarjal važnost sovjetsko-nemške enotnosti v borbi za mir. Napadel je monopoliste Zahodne Nemčije in še enkrat ponovil, da hoče vlada Sovjetske zveze imeti dobre odnose z bonnsko vlado. «Nikdar se ne sme pozabiti, da sta morala v preteklih vojnah nemški in sovjetski narod dati največje žrtve,» je dejal Hruščev. Nato je omenil veliko množico, ki ga je čakala in dejal: «Predstavniki buržoaznega tiska bi prav gotovo rekli, da ste bili prisiljeni priti sem, če ne bi bili tu prisotni; toda ta tisk nas ne vznemirja. Stirideset let že spremlja naše delo, zaradi katerega se nimamo kaj pritožiti. Vaša navzočnost tu pa je pomembna: nujno je, da si delavski razred ohrani vse pridobitve, ki si jih je priboril. Nikar ne popuščajte pred razrednim sovražnikom,» je poudaril Hruščev.

Nato je izjavil, da so bojne enote *Delavske milicije* zelo važne, ker obdržanje oblasti je mnogo teže kot pa borba zanjo. Dodal je, da predstavlja *Delavska milicija* zgled za delavce v Zahodni Nemčiji ter da «mora mobilizirati moč delavskega razreda v vsej Nemčiji.» Če se bo to uresničilo, potem vojne ne bo. Kot je znano, so bile skupine delavske milicije ustanovljene po 17. juniju 1953 t. j. po znanem delavskem uporu v Berlinu.

Hruščev je v Leipzigu obiskal danes zjutraj tovarno težkih strojev «Kirov». Delavce je nagovoril kar iz odprtega avtomobila: «V preteklosti so bile med nami vojne. Sedaj bi hoteli sovražniki miru ponovno postaviti naša dva naroda enega proti drugemu. Zato moramo storiti vse napore, da bi ohranili mir. Nemško ljudstvo ve prav tako kot sovjetsko, da smo prijatelji. Zato se Adenauer in drugi politiki v službi monopolistov, tako razburjajo zaradi našega obiska v Nemčiji.»

Danes zjutraj so sovjetski gostje obiskali v Markleebergu pri Leipzigu kmetijsko razstavo.

Jutri bosta Hruščev in Ulbricht govorila na trgu pred katedralo v Magdeburgu.

Druga skupina sovjetske delegacije pa je na čelu z Mikojanom in v spremstvu Grotewohla prispela včeraj zvečer v Sassnitz na otoku Ruegen v Baltiškem morju.

Mikojan pa je govoril v Sassnitzu. Rekel je: «Hočemo, da bi bil Baltik zveza med nami in drugimi državami, ne pa meja, ki nas loči. Zato ne smemo ignorirati glasov o načrtih atlantskega pakta za ustanovitev tako imenovanega Baltskega poveljstva. Ti načrti so jasen poskus, da bi spravili v nevarnost državee ob Baltiškem morju». Dodal je, da se ZSSR strinja z napori Vzhodne Nemčije, da bi se zajamčijo sodelovanje med baltiškimi državami in da bi se na tem področju okrepil mir. Mikojanova skupina je nato obiskala ladjedelnice v Stralsundu.

Tu je Mikojan nadalje izjavil, da je zahodno povezovanje nemškega zedinjenja z vprašanjem oborožitve smešno, kajti obe vprašanji sta zelo kompliciran. Zato bi to povezovanje samo podvojilo težave za njuno rešitev in bi obe vprašanji ostali za dolgo časa nerešeni. Nato je omenil možnost opremljenja zahodnonemške vojske z atomskim orožjem in dejal, da bi nekaj takega pomenilo takojšnjo nevarnost atomskih spopadov v Evropi, kar bi zopet imelo za posledice uničenje najvažnejših delov Nemčije in strahovito veliko število žrtev med prebivalstvom.

Popoldne je Hruščev govoril na mestnem stadionu v Leipzigu. Rekel je, da bo Sovjetska zveza na vsak morebitni napad odgovorila z odgovorom, ki bo pomenil opustošenje ter poudaril, da pa s svoje strani SZ nikdar ne bo napadla Združenih držav Amerike. «Reakcionarni krogi rožljajo z orožjem, da bi nas prestrašili. To je seveda neumno. Mi jim bomo dali dostojen odgovor. Odgovorili bomo na vsak napad na katero koli socialistično deželo. Mi se ne bojimo kapitalistične konkurence in smo prepričani, da lahko premagamo naše sovražnike. Mi smo leninisti in smo zagovornik: miroljubne koeksistence. Nočemo vojne, ni nam potrebna in ne bomo je začeli.» «Vojna je zanikanje socializma.

V 40 letih socialističnega režima smo bili vedno za mir. To ve vsak pošten človek. Hočemo, da bi bile atomske bombe prepovedane, da se uvede nadzorstvo nad oboroževanjem, kajti to je važen element v prid miru.»

Hruščev je nato kritiziral obstoj ameriških baz v Nemčiji in dobavljanje atomskega orožja Zahodni Nemčiji. Ponovil je, da SZ ni imela nikdar napadalnih namenov proti nobenemu vključno Zahodno Nemčijo. Poudaril je, da je med delavci obeh Nemčij vedno večje sodelovanje. Nato je dejal, da se je komunizem utrdil tudi v Aziji in v drugih delih sveta ter da bo premagal kapitaliste v vsem svetu.

Sovjetski gostje bodo ostali v Vzhodni Nemčiji do prihodnje srede ali četrtka. To je izjavil predstavnik sovjetskega poslaništva v vzhodnem Berlinu. Dodal je, da bo po obisku objavljeno skupno poročilo. Pred odhodom bo velik sprejem.

Danes je v Muenchenu komentiral govor Nikite Hruščeva v vzhodnonemškem parlamentu zahodnonemški zunanji minister von Brentano. Dejal je med drugim, da Hruščev ni povedal nič novega in da njegova vlada odklanja stike z vlado v Pankowu, ker ti stiki «ne bi imeli smisla». Omenil je nato novo bonnsko noto glede vrnitve Nemcev iz ZSSR in dejal, da bo ta nota objavljena v soboto ali nedeljo, medtem ko je Lahr, načelnik zahodnonemške delegacije, ki se je vrnil na gosp. pogajanja v Moskvi, to noto že odnesel s seboj. O nemško-poljskih odnosih pa je dejal, da bo bonnska vlada glede Poljske napravila izjemo in proučila možnost vzpostavljenja diplomatskih odnosov kljub temu, da se je doslej držala pravila, da se diplomatski stiki ne vzpostavljajo z državami, ki so priznale vlado Vzhodne Nemčije.

Zastopnik kanclerja Adenauerja je prav tako izjavil danes zjutraj, da tudi ob najbolj natančnem proučevanju govora Nikite Hruščeva ni mogoče odkriti nič novega, kar bi moglo dati povod za «manj pesimistično presojo sovjetskega stališča o nemškem zedinjenju», ker «Hruščev ni povedal nič drugega več kot tisto, kar je že izjavil v svojih prejšnjih govorih in v znanem intervjuju na ameriški televiziji».

Zahodnonemški tisk se pred vsem jezi na tisto, kar je Hruščev včeraj dejal za Adenauerja in za bonnsko vlado sploh. Nekateri časopisi imenujejo te izjave «žalitve». Vendar pa pripominjajo, da se besede tajnika KP SZ «ne smejo dramatizirati in tudi ne podcenjevati, zlasti njegov ponovni predlog glede umika sovjetskih čet iz Nemčije in iz satelitskih držav v zameno za umik ameriških oboroženih sil iz Evrope». Tako piše na pr. «Die Welt» in poudarja, da je bil to glavni predmet govora v berlinskem parlamentu, kajti ko je H. prvič govoril o tem, je bilo rečeno, da «takih izjav ni treba jemati resno». «Morda je takšna presoja točna, toda dobro bi bilo, da se pred njo ne zapirajo oči in da se izkoristi vsaka ugodna priložnost, da bi se ugotovilo, do katere mere zasluži ali ne zasluži, da se jo na Zahodu vzame v poštev.»

GIUSEPPE PELLA

Tudi francoski tisk komentira včerajšnji govor sovjetskega voditelja. «Le Monde» trdi na primer, da je napravil govor «slab vtis» in da bodo «na čan volitev 15. septembra t. l. volivci v Zahodni Nemčiji pod njegovim negativnim vplivom». Zaradi tega nosi tudi članek naslov *«Hruščev pomaga Adenauerju»*. Takšno oceno govora daje list v prvi vrsti zaradi govornikove «fantastične analize» zahodnonemškega političnega položaja in zaradi napadov na Adenauerja, kakor tudi zaradi trditve, da je Grotewohlov predlog o konfederaciji edina možna rešitev nemškega zedinjenja. Po drugi strani pa poudarja «Le Monde», da je predlog Hruščeva o *«drugih poteh»* za razorožitev, dober. List zaključuje, da bo prihodnost povedala, ali je upravičen optimizem v Washingtonu, kjer poudarjajo, da gre za *«novo elastičnost»* v sovjetskem stališču do vprašanja razorožitve.

Zaplenjen «L'Express» zaradi opisa strahot v bitki na Bu Zagza

PARIZ, 9. — V Alžiru se je zaključil pred vojaškim sodiščem proces proti skupini treh komunistov, ki so bili obsojeni na smrt. Drugi štirivilni obtoženci, člani Alžirske osvobodilne fronte pa so bili obsojeni na prisilno delo od 8 do 15 let.

150 kilometrov zahodno od Alžira na področju Kleibe je padel v alžirsko zasedo vojaški avto. Na francoski strani je bilo 10 mrtvih in 2 ranjena, na alžirski pa 3 mrtvi in 15 ranjenih.

Policija je aretirala 23 pripadnikov Alžirske osvobodilne fronte pod obtožbo, da so vršili atentate.

V Alžiru so zaplenili pariški tednik «L'Espress», ki ga izdaja Mendés-France, zaradi članka, v katerem se kritizira operacija v gorovju Bu Zagza. Napisal ga je stotnik Louis Fournier, bivši poveljnik I. bataljona lahke pehote. Stotnik je opisal nečloveške metode, ki jih uporablja francosko poveljstvo v tej najhujši bitvi v Alžiriji.

—«»—

Di Vittorio na obisku v FLRJ

BEOGRAD, 9.

Danes je prispel v Beograd na privaten obisk v Jugoslavijo generalni tajnik CGIL Giuseppe Di Vittorio s soprogo. Di Vittorio bo pet dni gost Djura Salaja, predsednika centralnega sveta sindikatov Jugoslavije. Na zemunskem letališču so ga sprejeli Djuro Salaj s soprogo in hčerko ter drugimi sindikalnimi funkcionarji.

Po ustanovitvi slov. srednje šole v Celovcu

Avstrijska vlada krši člen 7 državne pogodbe

Ukinili so slovenščino kot obvezni predmet na dvojezičnih šolah na Koroškem, medtem ko bo na sodišču le delno v rabi

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 9. — *«Avstrijska državna pogodba je že precej časa v veljavi. Toda določila o jugoslovanski manjšini se še vedno ne izvajajo. Razne šovinistične organizacije vodijo neovirano gonja proti jugoslovanski manjšini. Koroška nadškofija nadaljuje s sistematičnim uvajanjem nemškega jezika v cerkve v slovenskih vaseh. Po edinem pozitivnem ukrepu o ustanovitvi slovenske gimnazije v Celovcu, je takoj sledil negativen ukrep: ukinitev slovenskega jezika kot obveznega predmeta na dvojezičnih srednjih šolah. Avstrijska vlada zavlačuje izvajanje člena 7 državne pogodbe, ki jamči polno enakopravnost jugoslovanski narodni manjšini. Pri izdelavi zakonskega osnutka o nacionalni manjšini, vlada ni upoštevala upravičenih zahtev zastopnikov manjšin. Zakonski predlog avstrijskega pravosodnega ministrstva predvideva samo delno izvajanje določil člena 7 državne pogodbe o uporabi slovenskega jezika pred sodiščem.»*

«To so samo v kratkem dejstva o položaju jugoslovanske narodne manjšine na Koroškem. Odnos do nacionalne manjšine ni nevažna stvar,» ugotavlja nocojšnja «Borba». *«Nasprotno, to je važen element politike vsake države. Na to nepobitno dejstvo se je nedavno sklicevala Avstrija glede položaja avstrijske manjšine na Južnem Tirolskem. S tem, da je dala aktivno podporo avstrijski manjšini v Italiji in njenim zahtevam po uporabi nemškega jezika pred sodiščem, je Avstrija jasno dala vedeti, da gre za zaščito zakonitih pravic manjšine in za perspektivo razvoja odnosov med Avstrijo in Italijo.»*

«Mar to isto ne velja tudi za našo nacionalno manjšino v Avstriji?»

«Ali je sploh mogoče uporabljati dvojna merila?» se sprašuje *«Borba»*.

B. B.

—«»—

SE O ANGLESKI KRALJICI

Tudi nadškof se je oglasil

LONDON, 9. — Zadeva z lordom Altrinchanom še vedno vzbuja zanimanje in komentarje v angleški javnosti, zlasti v časopisju.

«Zanimivo je,» piše liberalni «News Chronicle», «da nasprotniki očitajo lordu neotesanost surovost in podobno, a še nihče mu ni očital, da bi bile njegove kritike kraljice in dvora, lažnive.»

Laburistični «Daily Herald» piše med drugim, da bo Altrinchamova zasluga, če bo monarhija obstajala še čez pol stoletja.

Končno je vredno omeniti pisanje list «Daily Sketch», ki na Altrinchamove izjave po televiziji, piše kratko in jasno: «Svetujemo lordu Altrinchamu, naj v svojem interesu molči.»

Celo canterburyjski nadškof se je v tej zadevi oglasil. Te dni se je vrnil iz Amerike ter je dejal novinarjem, da so v Ameriki bili zaradi Altrinchamovih obtožb zelo presenečeni. «Lord Altrincham je bil zelo neumen, ker je dajal take izjave. Če je imel kaj povedati, bi to lahko storil na več drugih načinov». Glede dvora in oseb ki so blizu kraljice je nadškof dejal, da se mu zdijo vse osebe čisto v redu in da on ne dela razlike med razredi, marveč sodi osebe po tem, kakšne so in kaj delajo. Glede kraljičinih govorov pa je nadškof dejal, da je imel vedno občutek, da je tisto, kar kraljica govori popolnoma v skladu z njo.

—«»—

Poljske podmornice v Škotskem morju

LONDON, 9. — Glasnik poveljstva škotske mornarice je izjavil, da so opazili dve poljski podmornici, ki sta počasi plavali ob škotski obali. Od obale sta oddaljeni kakih 50 km in sta bili usmerjeni proti pristanišču Firth of Forth.

Zaradi tega so nastala v časopisju različna ugibanja. Nekateri namreč menijo da sta to podmornici ki bosta zahtevali politično zatočišče.

Varšavsko vojno ministrstvo pa je objavilo glede teh dveh podmornic sledeče: «Obe podmornici sta iz Gdinje in se nahajata sedaj ob škotski obali. Vendar sta izven angleških teritorialnih voda. Podmornici nista zapustili svojih baz na skrivaj, marveč v sporazumu s poveljstvom in sta ves čas v zvezi z njim po radiu.» Glasnik tega ministrstva pa je odločno zanikal vesti, da namerava moštvo teh podmornic prositi za politično zatočišče v Vel. Britaniji.

V opoldanskih urah so vojaški krogi obvestili javnost, da plavata obe podmornici s hitrostjo 7 do 8 vozlov in sta še vedno okoli 50 km daleč od obale v precej nemirnem morju. Smer podmornic dokazuje, da nameravata priti v Firth of Forth, eno najvažnejših angleških pomorskih baz. Vendar pa se obe podmornici nahajata izven angleških teritorialnih voda. Potrjujejo tudi, da obe podmornici spremljajo od blizu torpedovke in letala. V britanskem pomorskem poveljstvu so poudarili, da že več let ni bilo videti tuje podmornice v teh morjih, v mirnem času. V Firth of Forthu je pomorska in posebej še podmorniška baza angleške mornarice. Strokovnjaki izjavljajo, da če bosta podmornici ostali izven angleških teritorialnih voda, jih ne more nihče nadlegovati in da verjetno gre za kako križarjenje zaradi vaje.

Gronchi obišče 7. septembra letos Iran Pellovi pogoji za letalske inšpekcije

Povratek delegacije KPI iz ZSSR - Članek Amendole o odnosih med socialisti in komunisti - Zolijev «poskusni balon» o volitvah 29. marca 1958 je propadel

(Od našega dopisnika)

RIM, 9. — Glavna novica današnjega dneva je uradno sporočilo, da bo predsednik republike Giovanni Gronchi 7. septembra t. l. obiskal uradno Iran v spremstvu zunanjega ministra Pelle na vabilo Šahinšana. Uradno sporočilo poudarja, da bo obisk predvsem «uradno potrdilo prisrčnih odnosov, ki se vedno vladali med Italijo in Iranom ter bo izraz italijanske in iranske volje za razvoj vzajemnih odnosov in za bolj konkretno sodelovanje».

Zunanji minister Pella pa je v članku, ki ga bo jutri objavil ilustrirani tednik «Oggi», obrazložil stališče italijanske vlade do vprašanja razorožitve. Pella poudarja naprej ogromne stroške, ki jih zahodne vlade trosijo za oborožitev, ker da to zahteva mednarodni položaj. Nato pise, da je pri reševanju vprašanja razorožitve «poleg velikega upanja potrebna tudi previdnost». «Za nas vprašanje znižanja oborožitve ne sme ignorirati potreb varnosti». «Atlantski ščit» mora ostati učinkovit, dokler ne bo mir dokončno zagotovljen, česar danes ne moremo še trditi, čeprav se je nevarnost komplikacij v Evropi precej zmanjšala». Pella poudarja, da je treba na vprašanje gledati «resno v njegovi celoti». «Ne morem se spuščati v podrobnosti zaradi delikatnosti snovi in zaradi tega, da se ne bi ponavljal glede tistega dela, ki ni podvržen posebnim pridržom. Toda znano je, da je bila Italija vedno med prvimi državami, ki je pristala na letalske inšpekcije s pogoji:

1. da gre za enaka področja na Vzhodu in Zahodu,
2. da bo Italija sodelovala aktivno pri inšpekcijah nad drugimi področji in
3. da inspiciranje področji ne bi pomenilo tudi njihovo nevtralizacijo.

«Poleg tega, nadaljuje Pella, je Italija zahtevala, da morajo priti pod inšpekcijo tudi države, ki niso vključene v atlantski ali varšavski pakt, temveč so zemljepisno vključene v področja pod nadzorstvom. Glede običajne oborožitve pa je Italija za konkretno znižanje številčnega stanja, vendar pa ne bi bila za enostavno znižanje, kajti formula bi mogla omogočiti nevarna izmikanja. Prav tako sledi Italija s simpatijo naporom za prepoved jedrskega orožja, toda ne smemo pozabiti, da je imel *«atlantski ščit»* glavno vlogo pri reševanju miru v zadnjih letih»

Končno je Pella v svojem članku zapisal, da želi ugoden zaključek razorožitvene konference. «Toda, medtem ko pišem, je položaj tako meglen, da se menja iz dneva v dan. Zato ni mogoče biti ne optimisti ne pesimisti, vendar pa se zdi, da pogajanja ne bodo prekinjena, čeprav bodo morda dolgo trajala, kar bi očitno predstavljalo pozitiven rezultat».

Delegacija KPI je danes poročala tajništvu partije o svojem obisku v Moskvi v ZSSR, od koder se je vrnila včeraj ponoči. Rezultate obiska bodo objavili v uradni obliki verjetno v nedeljo.

Za polemiko o predčasnih volitvah pa se danes lahko reče, da je «poskusni balonček» predsednika Zolija za razpis volitev na 29. marca, pokazal negativen izid. Poleg komunistov in socialistov so se izrekli proti predčasni razpustitvi zbornice še številni demokristjani na čelu z Rapellijem in Andreottijem kakor tudi MSI in republikanci. Poslanec Macrelli od PRI pa je danes izjavil, da se je treba držati črke in duha ustave, po kateri mora mandat poslancev trajati tako dolgo, kot je predpisano. Podpredsednik zbornice trdi, da ni političnih razlogov za predčasno razpustitev in da se ne sme pozabiti, da ima zbornica pred seboj še več proračunov in da je vlada zahtevala rešitev vprašanja agrarnih pobodb; končno tudi, da je vsa ta kampanja jalova, kajti edino predsednik republike lahko reši to vprašanje.

Medtem pa se je začela ponovno polemika o odnosih med socialisti in komunisti. V jutrišnji «Unità» piše Giorgio Amendola v zvezi z prekinitvijo zavezništva med komunističnimi in socialističnimi občinskimi svetovalci v Torre Annunziata in v La Spezia, kjer so socialisti sestavili odbor z demokristjani, da *«Avanti!»* nima prav, ko piše, v tem primeru o «odprtju na levo». Po mnenju Amendole je resnica ravno nasprotna: dovolilo se je demokristjanom da prevzamejo oblast v občini, v kateri je že stara tradicija, da vladajo levičarji. Takšni primeri kakršna sta omenjena dva, so po mnenju Amendole prvi sadovi «nove linije», ki jo je postavil na sestanku glavnega odbora Krščanske demokracije v Vallombrosi Fanfani glede odnosov med socialisti in Krščansko demokracijo. To ne pomeni nič drugega kot priprava «transformistične operacije», ki vleče socialiste na tisto mesto, ki so ga zavzeli včeraj socialdemokrati; in to prav pred političnimi volitvami, na katere bi moglo vse to zelo vplivat.

Kmalu se bo sestala organizacijska komisija za kongres PSDI, ki bo od 16. do 20. oktobra v Milanu. Komisijo sestavljajo: «centristi» Lupis, Righetti, Ippolito, Cariglia in Matteotti, levičar Zagari in desničar Simonini. Pred kongresom se bo sestalo 97 pokrajinskih kongresov. Predvideva se, da bo že na teh kongresih razprava zelo burna predvsem o tezah, ki jih zagovarjata o socialistični združitvi po eni strani Saragat, po drugi pa Matteotti. A. P.

—«»—

Atomska konferenca

DUNAJ, 9. — Generalna in ustanovna skupščina atomske ustanove OZN se bo začela na Dunaju 1. oktobra letos in bo trajala tri do štiri tedne. Na njej bodo odobrili statute, določili naloge raznim komisijam, razpravljali bodo o finančnih vprašanjih in določili bodo stalni sedež konference, ki bo verjetno Dunaj.

Hočiminh odpotoval v Albanijo Sporočilo o razgovorih v FLRJ

Jugoslavija bo vsestransko podprla upravičene težnje vietnamskega ljudstva po zedinjenju - Hočiminh povabil maršala Tita na obisk v Severni Vietnam

TIRANA, 9. — Novinarska agencija poroča, da je prispel danes v Tirano predsednik Severnega Vietnama Hočiminh, na vabilo predsednika vrhovnega prezidija albanske ljudske skupščine, Hadžija Lekija.

V tej zvezi pripominja dopisnik AFP, da danes zjutraj, ko je Hočiminh odpotoval z letališča pri Pulju, ni baje «nihče vedel, kam je namenjen».

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 9. — Deležen vseh časti kot poglavar države, je danes predsednik Demokratične republike Vietnama, Hočiminh, odpotoval iz Jugoslavije. Na letališču pri Pulju so se od Hočiminha osebno poslovili predsednik maršal Tito in drugi jugoslovanski voditelji. V samem mestu pa je visokega gosta pozdravilo nad 10.000 meščanov. Pred odhodom je Hočiminh v posebni izjavi za tisk izrekel zahvalo predsedniku Titu in njegovi soprogi ter celotnemu državnim in partijskim voditeljem in narodom Jugoslavije za prisrčen sprejem ter zaželel Jugoslaviji mnogo uspehov v borbi za socializem.

Uradno sporočilo o razgovorih, ki je bilo objavljeno danes dopoldne ugotavlja, da so zastopniki obeh držav v prijateljskem in prisrčnem ozračju izmenjali mišljenja o glavnih mednarodnih vprašanjih in o razvoju socializma v svetu. Predsednika Jugoslavije in Vietnama sta izrazila prepričanje, da nudijo napori obeh držav pri graditvi socializma široko možnost na nadaljnje sodelovanje in predstavljajo osnovo za izmenjavo izkušenj.

Predsednik Jugoslavije je izrazil popolno razumevanje in vsestransko podporo upravičenim težnjam vietnamskega ljudstva po zedinjenju in izrekel priznanje za prispevek Demokratične republike Vietnama za stvar mira in mednarodnega razumevanja na ženevski konferenci in kasneje.

Predsednika sta ugotovila, da je dosledno izvajanje ženevskega sporazuma v interesu vietnamskega ljudstva, mira na Vzhodu, zmanjšanja napetosti v svetu in neobhodni pogoj za razvoj miroljubnih odnosov. Ugotovila sta nadalje, da obstajajo vsi pogoji za medsebojno plodno sodelovanje na gospodarskem, političnem in kulturnem ter drugih področjih ter sklenila, da se v interesu razvoja teh odnosov pristopi k izmenjavi obiskov in informacij. Izrazila sta prepričanje, da bo izmenjava diplomatskih zastopnikov dala novo pobudo za napredek vzajemnih odnosov.

Predsednika smatrata, da je politika miroljubne aktivne koeksistence najboljša pot za trajno utrditev miru in uresničenje želja širšega mednarodnega sodelovanja in z zadovoljstvom ugotavljata, da se v svetu ustvarjajo ugodni pogoji za boljše mednarodne razumevanje ter da je z združenimi napori in z aktivnim angažiranjem vseh narodov in držav moč postopno rešiti vprašanja, ki ogrožajo miren razvoj. Mir v svetu pa je treba pa njunem mišljenju zagotoviti samo z razvojem sodelovanja vseh držav na osnovi enakopravnosti, spoštovanja neodvisnosti, integritete in nevmešavanja v notranje zadeve drugih. K dosegi teh ciljev dajejo lahko poseben prispevek socialistične države z medsebojnim sodelovanjem in mednarodno aktivnostjo na podlagi popolne enakopravnosti v svojih medržavnih odnosih in z ustvarjalnim načenjanjem reševanja družbenih in mednarodnih vprašanj.

Predsednika sta nadalje ugotovila in poudarila, da je potrebno takoj prenehati z jedrskimi poskusi, prepovedati uporabo jedrskega orožja in uporabljati jedrsko energijo izključno v miroljubne namene. Na kraju sta ugotovila veliko miroljubno in konstruktivno vlogo OZN v razvoju mednarodnega sodelovanja ter za utrditev miru v svetu in poudarila, da mora biti OZN mednarodni forum za reševanje vseh svetovnih vprašanj.

Predsednik republike maršal Tito, poudarja poročilo, je z zadovoljstvom sprejel vabilo Hočiminha, naj obišče demokratično republiko Vietnama.

B. B.

UPORNIKI V OMANU SO ODLIČNI STRELCI

Tako trdijo angleški častniki, ki še vedno ne morejo prodreti do Nizve - Po «pogodbi iz Siba» se sultan ne sme vmešavati v notranje zadeve Omana

BAHREIN, 9. — Sporočajo, da so sultanove in britanske čete prišle sinoči do mesta Firk, ki je glavna utrdba pred Nizvo. Prvič, odkar trajajo borbe, so naleteli na srdit odpor imanovih oddelkov, ki so povzročili precejšnje izgube napadalcem. En britanski vojak, ki je bil zadet v prsi, je umrl kmalu po prevozu v zaledje, drug Anglež pa je bil ranjen, ter so ga morali prepeljati v zaledje. Šest Britancev je zadela sončarica. Zaradi močnega odpora so morali Britanci zahtevati pomoč letal RAF. Davi so letala izvedla nekaj poletov nad sovražnikovim ozemljem, kjer so metali tudi bombe. Zaradi nepričakovanega odpora uporniških čet, se bo prodiranje proti Nizvi «zakasnilo».

Iz Muskata pa poročajo, da so sultanovi oddelki zasedli kraj Izki, ki leži v puščavi 50 km od Nizve. Pri tem baje niso naleteli na odpor.

Iz Keše v Srednjem Omanu poroča britansko poveljstvo, da so se morali britanski oddelki umakniti zaradi močnega odpora. Računajo, da je tam okoli dve sto mož pod vodstvom imanovega brata Taliba ben Alija. Kolona 700 mož pod poveljstvom generala Robertsona se je utaborila ob studencih blizu Keše, ki leži 17 km južno od Nizve.

General Robertson se je vrnil z letalom v Bahrein, da bi se posvetoval z britanskim političnim rezidentom Bernardom Burrowsom. Britansko poveljstvo meni, da bo mogoče zavzeti Firk, če bodo nasprotnikov odpor zatrli s topništvom in letalskimi napadi.

Vendar je poveljstvo britanskih sil zaskrbljeno zaradi odmeva, ki bi ga tak napad imel v svetu. Napredovanje od Fahuda do Izza je bila trda preizkušnja tako za moštvo kot za stroje. Poraba vode za pitje je bila omejena, a zaradi strašne vročine, ki je dosegla 54 stopinj, je voda v avtomobilih vrela. Voziti so morali po puščavskem pesku, ker so se izogibali poti, kjer so mine. Mnogo avtomobilov je bilo na ta način popolnoma blokiranih. Vrhu vsega pa so se morali boriti še s peščenimi viharji.

Pooblaščeni britanski krogi potrjujejo, da v resnici obstaja dokument, ki je znan pod imenom «Pogodba iz Siba». To je listina, ki bi morala urediti odnose med muskatskim sultanom in omanskim imanom. Ta listina je v rokah sultana Said Ibn Taimura, ki je noče objaviti. Verjetno pa je, da obstoji še drug izvod te pogodbe, ki je v arhivu v Whitehallu.

Jasno je, da bo imela ta pogodba še velik pomen, če bo zadeva Omana prišla pred OZN. Imanovi zaščitniki in prijatelji potrjujejo, da priznava ta pogodba, ki je bila podpisana leta 1920 s posredovanjem generalnega konzula v Maskatu neodvisnost velikega ozemlja, ki je v oblasti imana. V Forreign Office pa po drugi strani menijo, da je to le navadna konvencija med sultanom in imanom, in da se ne more govoriti o pravi in resnični pogodbi, marveč le o dogovoru.

Po drugi strani pa objavlja «Manchester Guardian» pismo Johna Philbyja, enega najboljših poznavalcev arabskih zadev, v katerem potrjuje, da muskatski sultan in britanska vlada nočeta objaviti besedila «pogodbe iz Siba», s katero se sultan obvezuje, da se ne bo vmešaval v notranje zadeve Omana v zameno za priznavanje njegove «suverenosti» na tem področju.

—«»—

Mussolinijev dnevnik je verjetno potvorjen

RIM, 9. — Mussolinijeve dokumente, ki so jih zaplenili v Vercelliju in v Novari so danes pripeljali v prestolnico. Takoj so jih izročili državnemu arhivu kjer jih bodo strokovnjaki natančno preiskali.

Iz Bozna pa se je izvedelo, da je bil tam zaslišan Franc Spoegler, bivši nemški oficir za časa republike Salò glede zaplenjenih Mussolinijevih dokumentov in ki je imel z njim prav v zadnjih dneh pogovor, je izrazil dvom, glede pristnosti teh listin.

RIM, 9. — Današnji Uradni list objavlja dopolnilni protokol k beograjskemu sporazumu od 1. marca 1956 med Italijo in Jugoslavijo glede ribolova italijanskih ribičev v jugoslovanskih vodah. Protokol je bil podpisan v Beogradu 13. decembra 1956.

—«»—

LJUBLJANA, 9. — Danes je prispela v Jugoslavijo skupina 600 jugoslovanskih izseljencev iz Westfalije in Nizozemske. Na železniški postaji na Jesenicah so izseljence pozdravili zastopniki Slovenske izseljeniške Matice in ljudske oblasti.

Po izglasovanju zakona o civilnih pravicah v senatu

Črnci v ZDA niso dosegli popolne enakopravnosti

Besedilo zakona še ni dokončno - Grožnje Ku Klux Klana

Komentar W. Lippmanna

WASHINGTON, 9. — Besedilo zakona o civilnih pravicah, ki ga je v sredo sprejel ameriški senat, je moč še vedno spremeniti, ko bodo o njem razpravljali na sestanku obeh zbornic, ki bo v kratkem.

Črnski list iz New Yorka, «The Amsterdam News» piše o tem zakonu, da so ga «zmehčali». A črnski tednik «The Pittsburgh Courier» meni, da «glasovanje v senatu kaže vsemu svetu, da je Amerika glasovala proti popolnemu sprejetju ljudi druge barve».

Znani politični komentator, Walter Lippmann, pa meni, da je ta zakon «bistven napredek v jamčenju volilnih pravic južnoameriškim črncem».

Besedilo, ki ga je sprejel senat, moremo razdeliti v štiri dele:

1. Ustanavlja se «zvezna komisija za civilne pravice», ki ima pravico raziskovati primere rasne diskriminacije. Komisija šteje šest članov in jo imenuje predsednik ZDA, a potrdi še senat. Komisija je dolžna poročati ne samo predsedniku, marveč tudi kongresu.

2. Pri sodnem oddelku se ustanavlja poseben «odsek za civilne pravice».

3. Priznava se posameznikom pravica, da se obračajo do zveznih sodišč, da jih zaščitijo v primeru, ko jim je kratena volilna pravica.

4. Zvezna vlada je pooblaščena, da po lastni iniciativi, ali pa na zahtevo prizadetih, odnosno z njih prištankom, zahteva od sodišča nalog proti tistim, ki bi kratili volilno pravico.

Dejansko predvideva zakon po besedilu, ki je bilo sprejeto v senatu, sankcije le proti tistim, ki bi kakor koli odrekali volilno pravico. V veljavi pa še vedno ostane sodni postopek proti vsem, ki odrekajo ostale civilne pravice.

Iz Severne Karoline poročajo, da je imel sinoči «veliki mojster» Ku Klux Klana oster govor proti dopolnilnemu načrtu glede šolanja črncev. Na sestanku KKK je bilo navzočih 300 članov v kapucih. Tudi «veliki mojster» je imel kapuco in je dejal, da Ku Klux Klan ne bo nikdar sprejel tega, ne prostovoljno, ne prisiljeno, in da more zbrati do takrat, ko se bodo šole odprle, 50.000 mož. Kmalu po tem sestanku so po telefonu poklicali dr. Alberta Perryja, podpredsednika krajevne sekcije državnega združenja za napredek barvanih ljudi in predsednika krajevnega sveta za človeške pravice, organizacij, ki podpirajo črnce, in so mu rekli, da ga bo Ku Klux Klan poiskal jutri zvečer».

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 29,7, najnižja 20,7, zračni tlak 1005,6 pada, veter 11 km na uro severozahodnik, vlaga 68 odst., nebo jasno, morje razgibano, temperatura morja 24,3.
Vreme danes: Pretežno jasno.

Tržaški dnevnik

Danes, SOBOTA, 10. avgusta
Lavrencij, Zvezda
Sonce vzide ob 4.58 in zatone ob 19.22. Dolžina dneva 14.24. Luna vzide ob 18.55 in zatone ob 4.56.
Jutri, NEDELJA, 11. avgusta
Suzana, Bolemir

Nadaljevanje protestnega gibanja v ladjedelnicah

Pričakuje se zaostritev borbe v ladjedelnici «San Giusto»

Spletke v podjetju Sartori, ki se izgovarja na pomanjkanje naročil, v resnici pa namerava odpustiti razredno zavedne delavce

Delavci v obratih CRDA so včeraj zapustili delo četrt ure pred zaključkom delovnega urnika, v Tržaškem arzenalu in v ladjedelnici Sv. Justa pa so se vzdržali nadurnega dela. Vse kaže, da se bo danes zadeva zaostrila, zlasti v ladjedelnici Sv. Justa. Kakor je znano, niso delavci v tem podjetju pretekli teden redno dobili svojih prejemkov in so zaradi tega energično nastopili, ta teden pa so svoje prejemke dobili redno, toda preti nevarnost, da bodo ladjedelnico zaprli, kot je namignil predstavnik podjetja Gandus.

Zaradi kritičnega položaja v tej ladjedelnici so bili danes pri vladnem generalnem komisarju sindikalni predstavniki zveze kovinarjev FIOM skupno s poslancem Beltramejem. Vladni generalni komisar jih je opozoril na kritične razmere v ladjedelnici in obljubil, da se bo zavzel za ugodno rešitev spornih vprašanj, v kolikor bo od njega odvisno.

Kakor smo že poročali, bi moral biti včeraj sestanek na uradu za delo med sindikalnimi predstavniki in vodstvom podjetja Sartori, toda sestanka ni bilo na zahtevo delodajalca in so ga prenesli na torek. Zadeva je zelo neprijetna, saj so sindikalni predstavniki in člani notranje komisije zahtevali že prve dni stavke v tem podjetju pogajanja na zvezi industrijcev, a se je vodstvo podjetja temu uprlo. Pogajanja, ki so sledila na zvezi industrijcev, so bila brezuspešna, zdaj pa se stvar spet zavlačuje. Očitno je, da hoče podjetje pridobiti na času, da bi tako laže uresničilo svoje nakane. Sirijo se namreč govorice, da nameravata dva predstavnika omenjenega podjetja in neke velike čistilnice v Trstu odpustiti vse udeležence in da imata pri tem politične in diskriminacijske namene. Hoteli bi napraviti vtis, da bodo ukinili podjetja nato pa bi sprejemali na delo le delavce in uslužbence, ki bi jim bili bolj všeč zaradi njihove politične pripadnosti. Pri podjetju Sartori nameravajo to izvesti tako, da ne bi tega nihče opazil. Nekaterim delavcem pravijo, da jih bodo odpustili navidezno in jim zagotavljajo, da jih bodo potem spet sprejeli na delo. Odpuste z dela nameravajo opravičiti, češ da primanjkuje naročil, kar pa ni res.

Zavlačevanje določevanja in izogibanja vodstva podjetja, da bi razpravljali s sindikalnimi zastopniki o vprašanjih ki se tičejo delavstva, potrjujejo prej navedena ugibanja, zaradi česar so delavci zelo zaskrbljeni. Sindikalni predstavniki in delavci pričakujejo in upajo, da bodo oblasti razčistile zadevo in krepko posegle vmes, dokler ne bo prepozno.

—«»—

Za leta od 1919 do 1925

Rešeno vprašanje socialnega zavarovanja

Kakor poročajo iz Rima, kaže, da je ugodno rešeno vprašanje pokojnin delavcev in nameščencev, ki so bili v delovnih odnosih v času avstroogrske monarhije in po prvi svetovni vojni, a niso imeli pravice do pokojnine do leta 1925. Tega leta je bil namreč raztegnjen na področju Julijske krajine zakon o obveznem zavarovanju za pokojnino, ki je veljal v naših krajih le od tedaj naprej, medtem ko je v Italiji veljal že od leta 1919.

Za to zadevo so se zanimali razni sindikalni in politični predstavniki, dokler ni prišla pred parlament in parlamentarno komisijo, ki sta sklenili, da prizadeti delavci in uslužbenci na našem ozemlju lahko v dveh letih izplačajo zaostale prispevke za omenjeno dobo, tako da se jim bodo štela pri upokojitvi in določilu pokojnine tudi ta leta. Podrobnejša navodila in pojasnila bodo prizadeti dobili v kratkem pri zavodu za socialno zavarovanje in pri sindikalnih organizacijah.

—«»—

Intervencija pri dr. Palamari

Za poenotenje plač krajevnih uslužbencev

Glede zadeve o poenotenju plač uslužbencem krajevnih ustanov sta bila včeraj pri vladnem generalnem komisarju poslanec Beltrame in zastopnik sindikalne organizacije omenjene stroke pri novi Delavski zbornici CGIL, ki sta mu obrazložila razmere in zahteve prizadetih uslužbencev. Vladni generalni komisar je najprej izjavil, da se ne bi spuščal v zadevo, toda spričo vztrajnosti sindikalnega zastopnika, ki je zahteval razgovor med vladnim komisarjem in zastopniki omenjene stroke o tem vprašanju, je vladni komisar izjavil, da bo do tega lahko prišlo, ko bo predsedstvo vlade dalo svoje dokončno mnenje o tem vprašanju. Prav tako se je vladni generalni komisar hotel izogniti vprašanju nadaljnjih poviškov za 5 odst. in dejal, da bodo krajevne oblasti to glavno zahtevo omenjene stroke upoštevale, če bo vlada na to pristala; sam pa je glede tega najprej izjavil svoje nasprotno mnenje o nadaljnjih poviških. Glede uslužbencev v bolnišnicah pa je dr. Palamara dejal, da bodo o tem razpravljali, ko bodo dobili potrebne informacije iz drugih italijanskih pokrajin.

Sindikalni zastopniki so vzeli na znanje izjave vladnega generalnega komisarja in izražajo upanje, da bo vlada v Rimu čimprej ugodno rešila zadevo. Če pa do tega ne bi prišlo, ali pa bi se stvar še zavlačevala, bodo prizadeti uslužbenci uporabili krepka sindikalna sredstva v zaščito svojih pravic. Vsekakor pa se nam čudno zdi, da vladni generalni komisar prepušča kakršno koli rešitev tega vprašanja na milost in nemilost rimskih oblasti. Zdi se namreč, da tudi njegova beseda in priporočila nekaj veljajo in imajo vpliv pri odločitvah v Rimu glede vprašanj, ki se tičejo naših krajev.

—«»—

Nadaljevanje razprave proti Miljčanom

Danes zjutraj se bo pred porotnim sodiščem nadaljevala razprava proti Brainiju in drugim Miljčanom, ki so na zatožni klopi pod obtožbo trojnega umora. V teku razprave bodo zaslišali skupno pet prič. Danes tudi poteče rok, ki ga je predsednik sodišča dal na razpolago dvema kapetanoma topniškega polka v Trstu za ocenitev nabojev, ki so jih našli v Trevisanovi vili. Sodišče namreč zanima, kakšnega kalibra so in s kakšnim orožjem so bili izstreljeni. Ni znano, če bosta izvedenca lahko že danes odgovorila na postavljena vprašanja. Razprava se bo začela ob 9.30.

PRISPEVAJTE ZA DIJAŠKO MATICO!

V avgustu prihaja v Italijo na milijone tujih turistov, pa tudi med domačini nastane zlasti okrog velikega šmarna «potovalna mrzlica». Od tega veletoka tujcev, ki mirno vdira v Italijo s severa in zahoda, pricurlja manjša struja tudi v Trst. Pri tem ti turisti niso izbirčni glede prevoznih sredstev: prihajajo z vlaki, avtobusi, zasebnimi avtomobili, motocikli, skuterji, kolesi, z «avtostopom» — pa tudi peš, kot vidimo na gornji sliki

Ob gradnji naselja San Sergio

Najprej naj poskrbijo stanovanja družinam, ki jih nujno potrebujejo

Dela v novem naselju se namreč zelo na dolgo vlečejo, razen tega pa pojde mnogo denarja za javne zgradbe

V našem mestu zidajo v zadnjih letih sorazmerno s potrebami prebivalstva zelo malo ljudskih stanovanj in stanovanj raznih ustanov za delavce in uslužbence. Podpredsednik Zavoda za ljudske hiše IACP Geppi je nedavno v občinskem svetu kritiziral stališče osrednjih vladnih organov, ki nočejo več dajati denarja za zidanje ljudskih stanovanj v raznih predelih mesta, kot so to delali do sedaj, ampak pravijo, da se je treba odločiti za zidanje celotnih novih stanovanjskih naselij, kjer bodo lahko uredili tudi vse usluge. Po načrtu ministrstva za javna dela je to edina rešitev, da se mesta širijo z gradnjo večjih neodvisnih stanovanjskih naselij in ne na dosedanji način, ko so se zidale ljudske hiše tam, kjer se je našlo kaj prostora, in kjer ni bilo treba potrošiti preveč denarja za napeljavo javnih uslug. Na ta način je bilo sezidanih na tisoče novih stanovanj raztresenih po raznih predelih mesta, ali pa v večjih skupinah v krajih, kjer jim kljub temu ni mogoče zagotoviti samostojnega življenja. Zato se je ministrstvo za javna dela odločilo za zidanje novega naselja San Sergio na področju industrijskega pristanišča.

Toda zidanje novega naselja v kraju, kjer je treba zgraditi nove ceste, celotno novo kanalizacijo, podzemsko in zračno napeljavo vode, plina, telefona in električnega toka, kjer je treba poskrbeti, da bodo poleg stanovanj zgrajena tudi ustrezna upravna poslopja, trgovine, kino, športno igrišče in vse, kar danes potrebuje nova moderna mestna četrt, zahteva velike investicije in mnogo časa. In prav ta dejstva je naštel podpredsednik IACP ter dejal, da je sedaj v Trstu spričo tako hude stanovanjske stiske še vedno nujno, da se sezida čimveč stanovanj in da se vsa denarna sredstva potrošijo za stanovanja in ne za igrišča, cerkve itd. Poleg tega pa se dela v novem naselju S. Sergio zaviačujejo v nedogled, tisoči in tisoči družin pa morajo živeti v vlažnih in temnih kleteh, zatohlih podstrešjih in zasilnih prostorih, kjer jim je življenje nemogoče in ljudje bolehajo za tuberkulozo, ki je prav zaradi hudih stanovanjskih razmer v našem mestu zelo razširjena. Zato menimo, da ima podpredsednik IACP prav, ko zahteva, naj se najprej da ustrezno stanovanje družinam, ki ga najbolj nujno potrebujejo in naj se šele nato začne misliti na gradnjo samostojnih mestnih četrti po vseh predpisih moderne arhitekture.

Ministrstvo za javna dela pa vztraja na svojem stališču. Sedaj pa še temholj, ker so se nekatera dela v novem naselju industrijskega pristanišča, zlasti cestna, že začela. Na nedavnem sestanku, ki je bil v ministrstvu za javna dela glede tega naselja, so začrtali dokončne tehnične in programske načrte. Naselje S. Sergio bo obsegalo skupno 70 hektarov površine. 40 hektarov bodo zasedle stanovanjske hiše, 30 pa javne zgradbe, ceste in parki. Že lani so začeli graditi glavno cesto. Dela so še v teku. Obenem pa urejujejo tudi glavno kanalizacijo, napeljavo vode, plina, električnega toka in telefona. V središču naselja bodo zgradili glavni trg kjer bodo cerkev, uradi občinske izpostave, šola, otroški vrtec, tržnica, trgovine, kino in vse druge usluge, ki jih potrebuje takšno naselje, da je lahko neodvisno od bližnjega mesta.

Na zunanji strani oziroma okrog vseh teh javnih zgradb in uslug, se bo razširilo naselje s svojimi stanovanjskimi hišami, ki jih bodo sezidale razne ustanove.

V prvem delu gradnje novega naselja bodo sezidali tri skupine stanovanjskih hiš. Eno skupino bo sezidal zavod za ljudske hiše, ki bo porabil skupno 1 milijardo 800 milijonov lir; drugo skupino bo sezidala ustanova INA-Casa, ki bo v ta dela vložila eno milijardo lir; tretjo skupino pa bo sezidala ustanova UNRRA-CASAS, ki zida stanovanja za begunce in bo porabila skupno 400 milijonov lir. Za izgradnjo tega prvega dela naselja S. Sergio bodo porabili skupno 3 milijarde 200 milijonov lir za stanovanjske hiše in 800 milijonov lir za ureditev cest in raznih uslug.

Tako predvidevajo načrti, o katerih so nedavno razpravljali v ministrstvu za javna dela. Toda do kdaj bodo vsa ta stanovanja sezidana ni bilo točno določeno. Zato je tudi upravičena zaskrbljenost vseh uradov in ustanov, ki se ukvarjajo s stanovanjskim vprašanjem, da se bodo dela v tem naselju preveč zavlekla in da bo moralo na tisoče in tisoče družin, ki že sedaj živijo v neznosnih stanovanjskih prostorih, čakati še mnogo let, da bodo lahko dobile ustrezno stanovanje.

—«»—

Nezgode na delu

Sergio Bolgan, 22 let stari delavec iz Salzana pri Benetkah, je prišel delat v Trst na račun nekega podjetja iz Torina in je bil včeraj zaposlen v čistilnici olj «Aquila». Med delom pa je z glavo udaril ob železno cev in udarec je bil tako silovit, da mu je zaradi bolečin postalo slabo in je padel v nezavest.

V bolnišnici, kjer so mu ugotovili precejšnjo rano na glavi in tudi šok, so ga pridržali s prognozo okrevanja v 9 dneh na II. kirurškem oddelku.

Na istem oddelku in s podobno prognozo so morali okoli pol dveh popoldne sprejeti tudi 41-letnega težaka Alberta Caminotta iz Ul. A. Caccia, ki se je ponesrečil med delom na jugoslovanskem parniku «Vrbas».

Parnik je bil vsidran ob pomolu lesnega pristanišča pod Skednjem in so ga razkladali. Caminotto pa je delal v ladijskem skladišču, a naenkrat ga je nekaj desk, ki jih je žerjav potegoval na palubo, stisnilo ob steno.

Ker se je pri tem ranil na glavi in po drugih delih telesa, so ga z rešilnim avtom odpeljali v bolnišnico, kjer so ga tudi pridržali.

***

Nekaj minut po 17. uri so z rešilnim avtom pripeljali v bolnišnico 12-letnega Darija Cernejta iz Ul. Gambini, katerega je spremil nameščenec tovarne pohištva Grezar Lino Aprile iz Ul Ghirlandaio.

Aprile je zdravnikom izjavil, da je Černe prišel k njim v mizarsko delavnico po žaganje, a se je med hojo spotaknil in nerodno padel, pri čemer je z roko zadel ob razbito steklenico.

Černeja so morali zaradi globoke rane na hrbtu, desne roke z verjetnimi mišičnimi poškodbami sprejeti na II. kirurškem oddelku, kjer so menja, da bo okreval v 20 dneh.

—«»—

Z motorjem v tovornik

Ob 12.55, se je zgodila na Nabrežju druga prometna nezgoda, ki se je tudi končala z ranjencem. Ob tisti uri je 25-letni Luciano Paronuzzi iz Ul. Solitro vozil s svojim motornim kolesom po Nabrežju Giuseppe Garibaldija v smeri Nabrežja 3. novembra. Privozil pa je le do bližine hiše št. 8, kjer se je nepričakovano znašel pred tovornikom, s katerim je Ignazio Pansini iz Ul. Lazzaretto vecchio tedaj hotel zaviti in se odpeljati proti Sv. Andreju. To zavijanje, še posebno ker je tovornik trenutek prej stal ob pločniku, je tako presenetilo Paronuzzija, da ni utegnil pritisniti na zavore. Tako se je motorno kolo zarilo v blatnik in se nato skupno s šoferjem zvrnilo na tla.

Bolničarji Rdečega križa, ki so bili obveščeni o karambolu, so prišli z rešilnim avtom po ranjenega Paronuzzija in ga odpeljali v bolnišnico. Tu pa so ugotovili, da njegove poškodbe niso nevarne in tako so ga po nudenj zdravniški pomoči odslovili in mu priporočili nekaj dni počitka.

Zborovanje združenja stanovanjskih upravičencev

Za odložitev prisilnih stanovanjskih izgonov

Poslanec Beltrame bo predložil v ta namen poseben zakonski osnutek

Včeraj ob 17.30 je bilo v mali dvorani gledališča Rossetti javno zborovanje Združenja stanovanjskih upravičencev, ki se ga je udeležilo veliko število brezdomcev. Najprej je spregovoril tajnik združenja in v svojem govoru poudaril, da se položaj na stanovanjskem področju slabša iz dneva v dan. Omenil je, da je bila pred nedavnim pri vladnem generalnem komisarju Palamari delegacija svetovalcev tržaškega občinskega sveta, da bi posredovala v korist izgnanih družin in družin, ki jim grozi izgon iz stanovanja. Toda zaradi nerazumevanja Palamare delegati niso dosegli zaželenega uspeha. Pripomnil je, da je Združenje stanovanjskih upravičencev že večkrat interveniralo v korist izgnancev in to se je predvsem pokazalo, ko so bili izgnani stanovalci iz hiše v Ul. Ginnastica. Kot je znano, so se stanovalci omenjene hiše zabarikadirali v svoja stanovanja in niso dovolili vstopa policiji. Na posredovanje Združenja stanovanjskih upravičencev so stanovalci dobili začasna stanovanja v nekem hotelu.

V svojem govoru je izrazil zadovolstvo, da je tržaški občinski svet z večino 33 glasov odobril predlog svetovalca Tonella, proti prisilnim izgonom. Zanimivo pri tem pa je, da se je župan Bartoli skupno s fašisti vzdržal glasovanja. Kljub temu pa se prisilni izgoni še nadaljujejo, in to s pospešenim tempom. Poudaril je, da lastniki hiš zahtevajo od najemnikov zvišanje najemnine ali pa izselitev. Nekateri najemniki, pristanejo na to izsiljevanje, da bi ne ostali brez stanovanja.

Vseh izgonov od leta 1945 pa do danes je okoli 5000. Mnogo družin pa stanuje pri sorodnikih in veliko število v občinskih zasilnih stanovanjih. Do konca tega leta bodo izgnali še okoli 500 družin in prihodnje leto okoli 1000. Pripomnil je, da se v Trstu zelo veliko gradi, toda zlasti stanovanja, ki so zelo draga ali pa v obliki kondominija. Teh stanovanj pa si navaden delavec ne more privoščiti, ker so predraga.

Nato je spregovoril podpredsednik združenja občinski svetovalec Tonel. V svojem govoru je povedal, da je bila preteklo jesen v Rimu delegacija in se sestala s predstavniki raznih strank in razpravljala o položaju in o ukrepih za zaščito pravic stanovanjskih upravičencev. Povedal je da je včeraj zjutraj dobil od komunističnega poslanca Beltrameja brzojavko, v kateri mu sporoča, da bo v jeseni, ko se bosta senat in poslanska zbornica sestali, predložil zakonski osnutek zakona. Osnutek zakona predlaga sledeče:

1. Na tržaškem področju se ne sme izvesti noben sodni stanovanjski izgon, razen v primerih, ko stanovalci namerno ne plačajo najemnine, ali pa v primeru premožnih družin, ki si lahko same priskrbijo stanovanje.

2. Ta zapora izgonov ostane v veljavi vse dotlej, dokler ne bodo pristojne javne ustanove poskrbele zadostno število stanovanj za vse brezdomce, ki si jih sami ne morejo priskrbeti.

3. Prepušča se pristojnemu sodniku možnost, da določi čas sodnih izgonov, upoštevajoč vsakokratno razpoložljivost stanovanj za najemnike, ki jih je treba sodno izgnati.

Nato je Tonel povedal, da je Palamara izjavil, ko so bili namreč pri njem, da se položaj v Trstu iz dneva v dan izboljšuje. To pa vsekakor ni res, saj je nad 19.000 neregenih stanovanjskih prošenj.

Po končanem govoru je prečital resolucijo, ki bo poslana vladnemu komisarju.

Skupščina izgnancev iz stanovanj pooblašča Združenje stanovanjskih upravičencev, da zahteva od vladnega komisarja ukrepe, ki so navedeni v zakonskem osnutku komunističnega poslanca Beltrameja.

—«»—

Seja pokrajinskega odbora KD

Na včerajšnjem sestanku pokrajinskega odbora KD niso sklenili nič konkretnega glede krize občinskega odbora. Poročilo, ki so ga objavili po končani seji pravi, da pokrajinski odbor soglaša s stališčem odbornikov in župana, ki bodo na prihodnji seji občinskega sveta podali formalno ostavko. Sedaj je odvisno od občinskega sveta, da ostavko sprejme ali jo zavrne.

—«»—

Nezgoda dijakinje pri metanju diska

14-letna dijakinja Sivia Schiozzi iz Ul. S. Servolo je včeraj trenirala na stadionu pri Sv. Soboti in se vadila v metanju diska. Nepričakovano pa ji je priletel v glavo disk, ki ga je vrgla neka njena znanka in kot ona članica nekega lahkoatletskega kluba.

Zaradi bolečin se je dekle zgrudilo na tla in obležalo in ker je krvavela iz glave, so jo z rešilnim avtom odpeljali v bolnišnico, kjer so jo zaradi rane in tudi zaradi omotičnega stanja poslali na II. kirurški oddelek. Okrevala bo v 15 dneh.

Izpred prizivnega sodišča

Roparju, tatu in ciganu vsem so nekoliko znižali kazen

Cigan bo sedel samo 9 mesecev, namesto 17, drugemu tatu pa so zmanjšali obsodbo za dve leti - Potrjena obsodba skrunilcu lastne hčerke

Nekaj tisočakov, last drugega človeka je tako preslepilo 20 let starega Leonarda Cuciza iz Nem v Beneški Sloveniji, da je sklenil priti do njih zlepa ali zgrda.

Lastnika tisočakov, Cesarja Gervasija, je dolgo opazoval in končno opazil, da je s 5.000-lirskim bankovcem plačal pijačo, ki jo je spil v gostilni. Opazil je tudi, da je štiri tisočake in nekaj drobiža spravil v žep plašča in tedaj mu je šinila v glavo nezdrava ideja, da moža oropa. In res. Brž ko je Gervasi zapustil v družbi znanca gostilno, mu je Cuciz sledil in hodil toliko časa za njim, dokler ni sklenil preiti v napad. Gervasija je naskočil s hrbtne strani in mu, še preden se je zavedel, strgal žep ter mu tako odnesel tudi denar.

Gervasi je moral potrpeti, vendar se je zaklel, da bo zlikovec pošteno plačal svojo predrznost. Naslednjega dne je zadevo prijavil karabinjerjem, s čimer je bila Cuciževa usoda zapečatena. Karabinjerji so ga namreč aretirali in ga nato pod obtožbo ropa prijavili videmskemu sodišču.

Dva meseca kasneje je moral Cuciz pred sodnike, ki so ga spoznali za krivega in ga obsodili na 1 leto, 9 mesecev in 10 dni zapora ter na 24.000 lir, pri čemer so mu tudi preklicali pogojno kazen, na katero je bil v Tarčentu obsojen septembra lani.

Ker se mu je zdela kazen vseeno preostra, je Cuciz vložil priziv na tržaško prizivno sodišče, ki mu je sedaj priznalo nekatere olajševalne okoliščine in mu znižalo obsodbo za nekaj mesecev. Preostalo mu je torej 1 leto in 4 mesece zapora ter 17.778 lir globe.

***

Pri istem sodišču sta vložila priziv tudi 29-letni Bruno Hudorovich brez stalnega bivališča in njegova 19-letna sestrična Milena, ki so ju marca meseca letos obsodili v Vidmu zaradi tatvine oziroma zaradi posesti ukradenega blaga. Na podlagi obsodbe bi moral Bruno Hudorovich presedeti 17 mesecev za zamrežen imi okni in plačati poleg sodnih stroškov tudi 18.000 lir globe, medtem ko se je Milena rešila z 20 dnevi pripora, in še to pogojno in brez vpisa v kazenski list.

Hudorovicha sta vložila priziv, ki pa dekletu ni prinesel nobenih ugodnosti, ker je tržaško prizivno sodišče zavrnilo njeno pritožbo. Sprejelo pa je Brunovo, zaradi česar mu je kazen znižalo na 9 mesecev zaporne in 9.000 lir denarne kazni in ker mu je priznalo pogojnost, je bil cigan izpuščen na svobodo.

Bruna Hodorovicha so obtožili številnih tatvin, izvršenih med decembrom 1956. in januarjem 1957. leta v raznih krajih Furlanije. Tako je na pr. nepošteni mladenič ukradel družini Zoratti iz Branco di Tavagnacco poleg čeka za 100.000 lir tudi 1.500 lir v gotovini, 25 dolarjev in nekaj zlatnine. 11. januarja letos pa je Danilu Moschioniju iz Sottoselva pri Palmanovi ukradel 15.000 lir in zlato uro z verižico. Naslednjega dne pa si je izprijenec prisvojil kolo, katero je Primo Carlin iz Felettisa pri Ločniku pustil pred tobakarno.

Po prvi posrečeni tatvini je Hudorovich podaril svoji sestrični Mileni zlato zapestnico, ki jo je bil ukradel v stanovanju Zorattijevih, s čimer jo je potegnil za seboj na zatožno klop.

***

Pred istim sodiščem so morali razpravljati tudi o prizivu, ki ga je bil vložil nepoboljšljivi ljubitelj tuje lastnine 34-letni Giuseppe Baldassi iz Chionsa

V okolici Pordenona so se vsi pritoževali zaradi številnih tatvin, vendar tatu, ki je bil hiter in zelo spreten, dolgo niso mogli zasačiti. V kratkem času je ležalo na mizah preiskovalnih organov kar 39 prijav o tatvinah, med katerimi je tat odnesel vse, kar mu je prišlo vrednega pod roko od oblačil, denarja, perila, jestvin, ur, verižic pa do zlatnine.

Marca lani pa so tata končno le identificirali za Baldassija, ki je moral za zapahe in nato pred sodišče v Pordenone, kjer so ga tudi obtožili vloma v železno blagajno leta 1952. Toda vlom je Baldassi odločno zanikal in da naravnost... «železen» alibi: bil je namreč v zaporu, zaradi česar je bila njegova nedolžnost vsaj v tem primeru stoodstotna.

Baldassi se je sicer rešil hude obtožbe, rešiti pa se ni mogel ostre kazni, ker ga je sodišče julija lani ne le obsodilo na 5 let in 3 mesece zapora ter na 36.000 lir globe, temveč ga je tudi ožigosalo za nepoboljšljivega in nevarnega tatu, zaradi česar bi ga morali po prestani kazni poslati za 3 leta na prisilno delo in mu dosmrtno prepovedati sprejem v kakršnokoli javno službo.

Baldassi pa je s prizivom dosegel znatno zmanjšanje kazni: namesto petih let bo moral presedeti 39 mesecev in plačati tudi 21.000 lir globe.

Preds. — Renzi, tož. — Tavella, zapisn. — Cilla.

***

Prizivno sodišče se je moralo ukvarjati tudi, in sicer za zaprtimi vrati, s prizivom 42-letnega Vincenza D. rojenega v Calernu, a stanujočega v našem mestu, katerega je sodišče maja letos obsodilo zaradi poltenih dejanj in posiljevanja komaj 14 let stare hčerke na 5 let in 5 mesecev zapora in ga istočasno oprostilo obtožbe kršitve dolžnosti do družine.

Vincenzo D. je morda pričakoval če že ne oprostitve vsaj znižanje kazni, vendar se mu želja ni izpolnila, ker mu je prizivno sodišče v celoti potrdilo prvotno razsodbo.

Preds. — Renzi, tož. — Colotti, zapisn. — Cilla.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 9. avgusta so se v Trstu rodili 4 otroki, umrlo pa je 7 oseb, porok je bilo 16.

POROČILI SO SE: mehanik Giurissich in gospodinja Ada Flora, tesar Nerino Tremul in uradnica Adelia Furlan, električar Attilio Poldrugovaz in uradnica Ada Crisman, uradnik Sergio Tondt in bolničarka Elena De March, uradnik Piero Mossal in uradnica Angelina Di Pierro, pek Ruggero Sauro in šivilja Marisa Miscia, prodajalec Marino Calazzo in frizerka Angela Fratepietro, kemik Werner Eduard Hacker in dijakinja Ada Fragiacomo, zdravnik Esmeraldo Bisiani in uradnica Silvana Ambrosi, tiskar Renato Pulini in gospodinja Milvia Pozar, uradnik Elvio Zibal in operna pevka Maria Laura de Sario, zastopnik Sergio Cumbat in gospodinja Nives Emanuelli, železničar Adriano Iacobucci in prodajalka Giuseppina Cosciani, prodajalec Giuseppe Carli in gospodinja Maddalena Sapunaric-Canciani, tesar Attilio Lazzar in baristka Marina Pagnacco, uradnik Umberto Trombetta in uradnica Maria Luisa Calici.

UMRLI SO: 68-letna Olga Merkuža vd. Botteri, 74-letni Pietro Ballettati, 67-letna Vittoria Budin por. Gerini, 51-letni Antonio Triscoli, 37-letna Emilija Jercog por. Savron, 51-letni Giorgio Leva, 61-letni Pietro Carpenetti.

—«»—

NOCNA SLUZBA LEKARN v avgustu

INAM, Al Cedro, Trg Oberdan 2; G. Papo, Zgornji Kjadin 1095 (Sv. Alojz); Picciola, Ul. Orlani 2; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Serravallo, Trg Cavana 1; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

RADIO

SOBOTA, 10. avgusta 1957

TRST POSTAJA A

11.30 Zabavna glasba; 12.00 Po tržaški okolici: «V Repentabor in na Volnika»; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Avsenikov folklorni ansambel; 13.30 Priljubljene melodije; 14.00 Orkester Rapha Brogiotti; 14.45 Bela Bartok: Plesna suita; 15.02 Lahka glasba; 15.30 Slavni pianisti; 16.00 Radijska univerza: Psihologija živali; 16.15 Ženski vokalni tercet «Metuljčka»; 16.35 Kavarniški koncert — Igra orkester Pacchiori; 17.00 Enesco: Dve rapsodiji; 17.23 Plesna čajanka; 18.00 Strauss: Na lepi modri Donavi, balet; 18.30 Oddaja za najmlajše: Simon Kregar: «Pravljica o zakleti Jasni»; igrajo člani Radijskega odra; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Od melodije do melodije; 21.00 Teden v Italiji; 21.10 Iz Verdijevih in Puccinijevih oper; 21.40 Orkester Percy Faith; 22.00 Sibelius: Simfonija št. 1 v e-molu op. 39; 22.40 Večerne melodije; 23.00 Rumbe in sambe; 23.30 Nočni ples.

TRST I.

14.30 Tržaška kulturna kronika; 17.45 Nemška operna glasba v 19. stoletju; 19.00 Plesna glasba; 21.00 Glasbeni variete; 21.30 Duilio Saveri: «Zadnja etapa», slušna igra; 22.00 Priljubljene popevke; 22.45 Reportaža s svetovn. kolesarskega prvenstva na dirkališču v Rocourtu; 23.30 Plesna glasba.

KOPER

Poročila v italijanščini: 6.30 12.30, 16.30, 17.30, 19.15, 23.00.
Poročila v slovenščini: 7.30, 13.30, 15.00.

7.15 Glasba za dobro jutro; 7.45 Jutranji kolegar; 12.00 Glasba po željah; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Melodije in ritmi; 14.20-14.35 Spored iz Ljubljane; 14.35 Za vsakogar nekaj; 15.10 Zabavna glasba; 15.25 Pojeta Blanka Strgar in Franc Koren z Gorenjskim kvartetom; 15.40-17.00 Spored iz Ljubljane; 17.00 Ritmi in popevke; 17.25 Glasbeni variete; 18.10 Poje Mira Stor, sopranistka sarajevske Opere, pri klavirju Ivo Stajcer; 18.30 Pojo in igrajo «Los tres jenas» iz Trsta; 19.25 Lahka glasba; 19.30-23.00 Spored iz Ljubljane; 23.10 Glasba za lahko noč.

SLOVENIJA

327,1 m, 262,1 m, 212,4 m
Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 22.00

7.30 Mladim poslušalcem o počitnicah; 8.05 Spored domačih napevov; 8.30 Lepe pesmi — znani napevi; 9.00 Utrinki iz literature — Robert Frost: Hlapčeva smrt; 9.20 Aram Hačaturjan: Koncert za violino in orkester; 10.10 Zabavna matineja; 11.10 Pozdrav z zelenega Štajerja; 12.00 Opoldanski koncertni spored; 12.30 Kmetijski nasveti — Ela Kovačič: Sadje v kuhinji; 12.40 Zvezde francoskih kabaretov; 13.15 Harmonika igra August Stanko; 13.30 Od arije do arije; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15 Zabavna glasba; 15.40 Nove knjige; 16.00 Glasbene uganke; 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku; 18.20 Pojeta ženski zbor «Svoboda» Lasko in mešani zbor Glasbene Matice; 18.45 Okno v svet; 19.00 Zabavna glasba; 20.00 Veseli večer; 21.00 Melodije za razvedrilo; 22.15 Oddaja za naše izseljence.

TELEVIZIJA

17.30 Oddaja za otroke; 21.00 «Gozdni vitezi», film; 21.45 «En, dva, tri», glasbeni variete; 22.45 Rendez-vous z novelo; 23.00 Portret Ericha von Stroheima; 23.30 Vesti.

KINO

Excelsior. 16.00 «Gusar Zelenega otoka», Burt Lancaster.
Fenice. 16.00: «Upor na pomolu štev. 6», A. Franz in B. Garland.
Nazionale. Jutri: «Provincialka», G. Lollobrigida, G. Ferzetti in F. Interlenghi.
Filodrammatico. 16.30: «Gospodovalec iz Texasa». Technicolor. Audie Murphy, Susan Cabot, Paul Kelly.
Grattacielo. 16.00: «Rdeči suknjič», G. Cooper in P. Goddard.
Supercinema. 16.00: «Moj prijatelj Kelly». Technicolor. Cinemascope.
Arcobaleno. 16.00: «Gangsterji», A. Gardner in B. Lancaster.
Astra Rojan. 17.00: «Bojna pesem». Rock Hudson.
Capitol. 16.30: «Mister X, mož v senci», E. Williams in G. Nader.
Cristallo. 16.30: «Dekle, ki sem ga zapustil», Tab Hunter in Natalie Wood.
Alabarda. 16.30: «Zadnja nebesa». Cinemascope.
Ariston. Glej kino na prostem!
Aurora. 17.00: «Bratje tekmeci», R. Egan, D. Paget in Elvis Presley.
Armonia. 15.00: «Huk, krik, ki ubija», G. Montgomery, M. Freeman.
Ideale. 16.30: «Najlepši dnevi». Emma Gramatica, A. Lualdi.
Impero. 16.30: «Davy Crockett in gusarji», E. Parker.
Italia. 16.30: «Veliki manevri», B. Bardot, M. Morgan, G. Philip.
Moderno. 18.00: «Guaglione», M. Girotti, Giulia Rubini, D. Gray.
Savona. 16.00: «Skrivališče tihotapcev», Stewart Granger, G. Sanders.
Viale. Zaprto za počitnice.
Vitt. Veneto. Zaprto za počitnice.
Belvedere. 16.30: «Gorila na begu». Technicolor.
Massimo. 16.00: «SOS 117 ni mrtev». Vohunski film. Magali Noel in Ivan Desny.
Novo cine. 16.00: «Vse mesto ga obtožuje», Peppino in Titina De Filippo.
Odeon. 16.00: «Dvoženec», M. Mastroianni, F. Valeri, G. Ralli in V. De Sica.

—«»—

KINO NA PROSTEM

Ariston. 20.15: «Ti si moja usoda», D. Day in F. Sinatra.
Armonia. 20.00: «Huk, krik, ki ubija».
Arena dei fiori. 20.15: «Kot prej... bolje kot prej», R. Hudson, C. Borchers.
Garibaldi. 20.15: «Ubogi, a lepi», M. Allasio.
Garibaldi. 20.15: «Johnny Concho», Frank Sinatra.
Marconi. 16.30, na prostem 20.15: «Črni šotor». Technicolor. Anthony Steel, D. Sinder.
Paradiso. 20.15: «Damaskov meč», Rock Hudson in Piper Laurie.
Ponziana. 20.15: «Dva kapitana», F. Mac Murray, C. Heston in Donna Reed.
Secolo Sv. Ivan. 20.30: «Pečat nasilneža», Y. De Carlo in R. Calhoun.
Skedenj. 20.30: «Moja žena ima rada svojega moža».
Stadio. 20.30: «Udarec z bičem», R. Widmark in Donna Reed.
Valmaura. 20.30: «Jesensko listje», Joan Crawford.
Rojan. 20.00 in 22.00: «Ujetniki neba», John Wayne.

MALI OGLASI

**NOV SIVAL

POMEN ITALIJANSKEGA POSEGA V «REZERVAT» SREDNJEGA VZHODA

Sodelovanje ENI-NIOC moti mednarodni petrolejski kartel

Pred dnevi smo pisali, da zavzema Srednji vzhod čedalje pomembnejše mesto v svetovni proizvodnji nafte. Že danes daje nad polovico vse svetovne proizvodnje nafte, dočim se predvideva, da bo že cez 10 let ali kaj več proizvodnja nafte v tem delu sveta dosegla raven vse sedanje svetovne proizvodnje nafte.

V to proizvodnjo je pred časom končno posegla tudi Italija s svojim državnim podjetjem ENI in se tako uvrstila med tiste redke države, ki, grobo vzeto, imajo glavno besedo pri izkoriščanju naftnih vrelcev. Toda vse to ne gre tako gladko, kot bi se na prvi pogled zdelo. Pred dnevi je perzijski šah v zvezi s petrolejskim vprašanjem in sporazumi med italijanskim ENI in perzijsko družbo NIOC izjavil, da je iniciativa italijanske družbe ENI vnesla v Srednji vzhod precejšnje spremembe, kar bo povsem razumljivo vzbudilo precej prahu s strani petrolejskega kartela, ki ima dejansko že svetovni monopol v tej panogi in ki prvič občuti večjo silo neke nove države, ki se vrinja v to tako važno področje.

To je mnenje perzijskega šaha, ki je z italijanskimi predstavniki pred časom podpisal pogodbo med ENI in NIOC. Toda preden si ogledamo morebitni razvoj vsega tega, si moramo ogledati to vprašanje še z drugega vidika.

Nafta, oziroma bencin, je danes tista industrijska panoga, ki je izredne važnosti za vrsto industrij in kot si je nemogoče zamisliti, kaj bi bilo, če bi nam nenadoma zmanjkalo električne energije, prav tako si je nemogoče zamisliti, kaj bi bilo, če bi nenadoma presahnili vsi naftni vrelci. Zaradi tolikšne važnosti «črnega zlata» so si določene družbe, ki imajo svoje sedeže v Washingtonu, New Yorku in Londonu, ter le delno tudi v Parizu, ustvarile svoj monopol, tako da praktično kontrolirajo vso proizvodnjo in potrošnjo nafte v svetu, seveda razen proizvodnje in potrošnje v socialističnem bloku. Osem velikanskih petrolejskih družb si je v medsebojnem dogovoru takorekoč razdelilo i proizvodnjo i tržišča, pa čeprav je bilo v tem razdeljevanju interesnih področij med njimi precej slabe krvi, kar je povsem razumljivo, saj gre za lov na velikanske dobičke. V okviru teh osem družb, ki sestavljajo že dejanski kartel, imata poseben položaj družba «Oil Standard» in seveda ameriški kapital. Srednji vzhod je torej vse doslej bil izključno lovišče tega kartela, ki je z vnašanjem svojih finančnih sredstev uvajal v to področje tudi svojo kolonialistično politiko. Največja nevarnost za popolno nadoblast temu kartelu je pretila od indipendentističnega gibanja, ki ga je pred leti začel Mosadek. Mosadeka pa so, kot je znano, z raznimi mahinacijami premagali, z Mosadekovim porazom pa se je v tem delu sveta in predvsem v okviru kartela še bolj uveljavil ameriški kapital, seveda na račun britanskega.

Ekonomske klavzule pogodb, ki dajejo družbam pravico do izključenega izkoriščanja vrelcev, so dale kartelu v roke škarje in platno in posledica tega je, da kartel na umeten način drži visoke cene petroleja, da bi s tem kril stroške ameriških vrelcev. Znano je namreč da so proizvodni stroški za tono perzijske nafte in nafte iz raznih petrolejskih virov na Srednjem vzhodu komaj dva dolarja.

Toda vrnimo se sedaj h konkretnejši plati vprašanja, s katerim smo začeli. Iniciativa italijanske družbe ENI pa je umetno ravnotežje, ki ga je petrolejski kartel vzdrževal, zrušila ali vsaj močno pokolebala. Kot smo že rekli, je italijanska družba ENI sklenila s perzijsko nacionalno družbo NIOC dogovor za skupno izkoriščanje perzijskega petroleja. ENI in NIOC sodelujeta pri tem vsaka s polovico kapitala, dejansko pa se izkoriščanje teh koncesij vrši po ključu 25 nasproti 75 odstotkom, in ne kot prej po ključu 50 proti 50. S tem je italijanska družba ENI dala možnost Iranu, da izkorišča svoje prirodno bogastvo v mnogo boljših pogojih kot katera koli druga «petrolejska» dežela Srednjega vzhoda. S to klavzulo oziroma s tem ključem pa je italijanska družba — kot piše sam «Manchester Guardian» — postavila mednarodni kartel v položaj, da se bodo «petrolejske družbe, ki delujejo sedaj na Srednjem vzhodu, morale čimprej pokazati sposobne, predložiti prav tako sodelovanje z domačini, to se pravi z družbami Srednjega vzhoda, kakršno je uvedla italijansko-iranska družba, ker bodo sicer prišle v spor, kakršnega so doživele v Abadanu».

Če primerjamo postopek družbe ENI nasproti postopku, ki ga je ameriški kapital vsilil Italiji za izkoriščanje petrolejskih vrelcev na Siciliji, smemo trditi, da so Američani bili nasproti Italiji skrajno prepotentni. Seveda je tu še vprašanje, katere italijanske sile so odgovorne za italijansko popuščanje pred ameriško arogantnostjo.

Samo ob sebi se razume, da je ves tisti ameriški in angleški tisk, ki kakor koli «diši» po petroleju, napadel postopek ENI in njen sporazum z NIOC. Temu tisku, ali bolje krogom, ki ga navdihujejo, ni nič mar, kako se bo to poslovanje ENI-NIOC razvijalo, pa čeprav skušajo biti glede tega «zaskrbljeni». To ni nič novega, niti ne zaskrbljuje, toda vzporedno s to kampanjo je mednarodni petrolejski kartel začel tudi z drugimi akcijami. Perzijski šah je dovolj jasno povedal, da so «predstavniki nekega privatnega kapitala (prav gotovo predstavniki petrolejskega kartela) grozili tako neki državi, kakor tudi njegovi vladi in celo njenemu najvišjemu predstavniku», to se pravi Perziji sami in njemu osebno.

Iz njegove izjave izhaja, da je Perzija ta napad odbila in da sodelovanje med ENI in NIOC ni v nevarnosti. Toda grozi še druga nevarnost. Pretekli teden je angleški list «The Economist» v komentarju o iniciativi ENI namigoval, da «bo s tem predsednik italijanske družbe ENI sedel kot nov član v ozko družbo kraljev petroleja». Potemtakem bi bil dogovor ENI-NIOC samo nekako sredstvo ali skrivna pot za vključitev ENI v mednarodni kartel.

Po splošnem mnenju vodstvo ENI nima tega namena. Toda hkrati bi bilo zelo zgrešeno prikrivati si nevarnost, ki dejansko obstaja. Milanski «Avanti!» glede tega piše: «Poti, ki jih ubira kartel, so prav tako kot poti božje previdnosti, neštete. Prav tako pa so zelo številni tudi načini politicnega in gospodarskega pritiska ter tudi korupcije. Potrebno je zato pozorno slediti razvoju razmer in ne smemo si prikrivati, da se je petrolejska borba šele začela.

Yves Montand, ki ga vidimo na sliki s svojo ženo Simone Signoret in hčerko Katrin, je končal svojo vlogo v zunanjih delih filma «Siroka sinja pot», ki so ga snemali v Istri. Na sliki ga vidimo na letališču v Rimu tik ob prihodu iz Jugoslavije.

REDEK TURISTIČNI OBJEKT, KI SE JE V ENEM LETU IZPLAČAL

Zanimivost Pariza - Eifflov stolp obišče nad 15 tisoč ljudi na dan

Ob svojem nastanku je bil stolp najvišja stavba na svetu, danes je zlezel na tretje mesto, kljub temu še vedno velja za vsakega tujca v Parizu nepisan zakon, da ga obišče

Že od daleč nas visoki Eifflov stolp opozarja, da se približujemo Parizu. Eifflov stolp je postal pravi simbol tega velikega mesta in ne mine teden, da ne bi kaka ilustrirana tedenska revija objavila slike, na kateri vidimo to ogromno železno konstrukcijo.

Eifflov stolp, postavljen na Marsovem polju poleg Seine, je estetsko zelo grd, a vendarle so Parižani nanj navezani in s ponosom izjavljajo, da je to najbolj znani spomenik na svetu in da se celo ostali njihovi spomeniki, na katere so zelo ponosni — kot so Opera, Louvre, Dom invalidov, Notre Dame, Sacre Coeur, Slavolok zmage in še mnogi drugi — morajo skriti pred železnim velikanom.

Kako pa je zrasel ta stolp? Začetek tehničnega razvoja je bil ob koncu preteklega stoletja povod za drzne načrte, ki so človeka spominjali na egiptovske piramide in grške templje. Leta 1881 je neki Sedillot hotel zgraditi v središču Pariza ogromen kamenit stolp, ki naj bi se imenoval «Sončni stolp», a javnost se je temu načrtu z vso silo uprla. Nekaj let pozneje pa je inženirju Eifflu uspelo, da je vlada odobrila njegov načrt za železni stolp. Predlog je z navdušenjem sprejel tedanji trgovinski minister Lockroya, čeprav je del javnosti tej gradnji nasprotoval. Stolp bi moral biti dokončan leta 1889 ob priliki svetovne razstave. Hkrati je vlada podelila inž. Eifflu poldrugi milijon zlatih frankov kot podporo. Posebna klavzula je določala, da bo inž. Eiftel upravljal stolp 25 let in da bi v primeru vojne bila ta doba za vsake 3 mesece vojne podaljšana za eno leto. Torej so bili že takrat prepričani, da si bodo ta stolp ogledali tudi mnogi tujci.

Inž. Eiffel je zbral okrog sebe celo vrsto odličnih gradbenikov in tehnikov, ki so polni dve leti delali načrte. Risarji so porabili pet tisoč risalnih pol, da so lahko točno izračunali mere 15 tisoč kosov in dveh in pol milijona vijakov, iz katerih je sestavljen stolp.

Za gradnjo stolpa so porabili 7.800.000 zlatih frankov, katere so nabrali s tem, da so izdali delnice Družbe za Eifflov stolp. Dne 31. marca 1889 je inž. Eiffel postavil francosko trobojnico na vrh 300 metrov visokega stolpa. Prvi turist, ki je obiskal stolp, je bil angleški prestolonaslednik Waleški princ Edvard VII. Nadaljnji uspeh je prerasel vsa pričakovanja. Samo v prvih devetih mesecih, do konca 1. leta, je stolp obiskalo milijon 968.287 turistov, ki so plačali za vstopnino kar 5.919.884 zlatih frankov. Kot vidimo, so že v prvem letu malone dosegli vsoto, ki so jo izdali za gradnjo.

Eifflov stolp je mogočna zgradba, katere si ne pozabi ogledati noben tujec. Odprta je ves dan in tudi vstopnina je precej visoka, če jo primerjamo z vstopnino v ostalih pariških muzejih. Če hočemo do prvega nadstropja, plačamo 100 frankov, če hočemo do tretjega pa 400 frankov. Kot smo že povedali, stoji stolp na Marsovem polju in njegovi vogali so obrnjeni točno proti severu, vzhodu, jugu in zahodu. Stolp je težak sedem tisoč ton.

1710 stopnic loči tla od 3. nadstropja, a skoro vsi obiskovalci gredo z dvigalom, ki nas pripelje v sedmih minutah do tretjega nadstropja, od koder se obiskovalcu nudi prekrasen razgled. Pod njim se razprostira čudovita plastična maketa Pariza, vidni so vsi glavni spomeniki, tisoči avtomobilov so podobni mravljam, ki hitijo v urejenih vrstah po širokih bulvarjih. Od tu lahko preštejemo mostove na Seini pariške parke in ob lepem vremenu lako vidimo tudi pariško okolico in oddaljene gozdove. V vseh treh nadstropjih so tudi restavracije, v katerih lahko gostje tudi med kosilom občudujejo prekrasen razgled.

Turisti se lahko povzpnejo le do tretjega nadstropja. Na 303 m je še ena majhna ploščad, kamor smejo le tehniki in uradniki. Tu je postavljena visoka televizijska antena, en vrtljivi svetilnik za letala in meteorološka postaja.

Na tej ploščadi je tudi velika vojaška telegrafska postaja, ki je tu že od leta 1903. Stolp prebarvajo vsakih 7 let in za to potrebujejo kar 35 ton barve. Zadnjič so zaključili barvanje lani poleti.

Pod pritiskom vetrov niha vrh stolpa tudi za 10 ali 12 cm.

Ob svojem nastanku je bil Eifflov stolp najvišja stavba na svetu. Danes je padel na tretje mesto. Na prvem mestu imamo Empire State Building v New Yorku, ki je s televizijsko anteno 448.65 m visok, na drugem mestu pa Chriysler Building (315.80 m) prav tako v New Yorku. Nova televizijska antena bo dvignila Eifflov stolp za nadaljnjih pet metrov.

Kljub temu nazadovanju pa je Eifflov stolp še danes cilj mnogih obiskovalcev. Ob lepem vremenu ga obišče dnevno 15.000 ljudi. Eifflov stolp je bil simbol tehničnega prebujanja človeštva. Danes gradijo v Bruslju novo ogromno stavbo v obliki atomskih delcev molekule, ki se bo imenovala «Atomium». To bo simbol današnje, atomske dobe.

MW

ŽIVINOREJA JE ZA NAŠE PODEŽELJE ZELO VAŽNA

KAKO BOMO GNOJILI TRAVNIKE DA BOMO IMELI DOVOLJ KRME

Terenske razmere Krasa nam narekujejo, da se v našem gospodarstvu moramo omejiti le na nekatere panoge. Nobenega dvoma ni, da zavzema živinoreja eno najvidnejših mest. Za njen uspešen razvoj pa je med drugim potrebna dobra krma. Zato bomo spregovorili o terenski sestavi našega Krasa in o tem, kako izboljšati donos travnikov.

Rastlinstvo sprejema svojo hrano tako iz zraka (ogljikov dvokis — toplota in svetloba) ter iz zemlje (voda in v njej raztopljene mineralne snovi). Dočim na prve ne moremo vplivati, povsem lahko vplivamo na druge. Iz vode, katero rastlina sprejema po koreninah iz zemlje ter iz ogljikovega dvokisa, ki ga sprejema skozi listje, ima rastlina možnost, da s pomočjo sončne svetlobe in toplote ter listnega zelenila ustvarja škrob in sladkor. V posebnih celicah pa se dogajajo nadaljnji kemični procesi, s katerimi rastlina ustvarja iz sladkorja, vode in rudninskih snovi ostale organske snovi kot na pr. beljakovine, tolšče, smole, olja itd. Po daljših analizah je bilo ugotovljeno, da potrebuje rastlina za rast le nekatere prvine in da je zato le od njih odvisen njihov normalni razvoj. Te prvine so: žveplo, fosfor, dušik, kalij, železo, apno in magnezij. K tem dodamo še kisik, vodik in ogljik, ki jih dobiva iz zraka. Nadaljnji poskusi pa so dokazali, da potrebuje rastlina le določeno količino posameznih prvin in da je zato razvoj rastlinstva odvisen od tiste prvine, ki je je v zemlji najmanj. Če količino te pomanjkljive prvine povečamo, povečamo tudi rast, kar pa ne gre do neskončnosti, ampak se ustavi pri 11 do 12 tisoč kg na ha.

V času svoje rasti črpa rastlina te snovi iz zemlje in s tem se zemlja stalno izčrpava. Res je sicer, da se posamezne snovi z razkrajanjem rastlinstva nadomeščajo, vendar je ta količina premajhna, da bi mogla nadomestiti izrabljene količine.

Našim kraškim zemljam po navadi primanjkujejo najvažnejše prvine, kot so dušik, fosfor, kalij in apno, zato bomo govorili le o njih. Kraška zemlja, ki je nastala kot produkt razkrajanja apnenca, je sivordečkaste barve. Je rahla, dobro prepušča zrak in vodo in zaradi tega pride tudi do večjega izpiranja važnih rudninskih spojin natrija, kalija, kalcija in magnezija. Prav tako naglo se v njej razkrajajo tudi organske snovi. Zemlja se da obdelovati. Značilno barvo ji dajejo železne spojine, zelo pripravna je za kulture stročnic, žita, sadnega drevja, trte ter za črni bor.

Prej smo omenili izpiranje rudninskih snovi iz zemlje in črpanje teh po navadni rasti. Te snovi moramo zato zemlji nadomestiti, če hočemo, da nam bo čim več rodila. To opravljamo z gnojenjem. Najpopolnejše gnojenje je prav gotovo hlevski gnoj, ker vračamo z njim zemlji mnoge potrebne organske in anorganske snovi. Hkrati s hlevskim gnojem dodajamo zemlji velikanske količine raznih bakterij, ki so pri rasči zelo važen element. Ker pa je pomanjkanje hlevskega gnoja občutno, moramo uporabljati umetna gnojila. Priznati pa moramo, da se pri nas umetna gnojila razmeroma malo uporabljajo, pa čeprav je že vsakomur znano, da nam ta omogočijo mnogo večji pridelek. Izrednega pomena pa je tudi to, da bi se hlevskemu gnoju morale dodajati tudi važnejše rudninske snovi, kar pa je možno edinole z umetnimi gnojili. Čeprav je teh več vrst, so najpomembnejša fosforna, dušična in kalijeva umetna gnojila.

Katero je najboljše? Nobeno umetno gnojilo ni najboljše, ker je njegova učinkovitost odvisna od sestave zemlje in še predvsem od rastlin in kultur, ki na njej rastejo in ki povečini potrebujejo ta več ena manj različna gnojila. Poskusi z gnojili pa so nam pokazali, da enostransko gnojenje z dušičnimi gnojili pospešuje rast visokih trav in plevela. Gnojenje s kalijem in fosforno kislino pa pospešuje rast detelje. Zato da ne bi delali napak, je bolje preizkušati taka gnojenja na manjših parcelah z istočasnim dodajanjem hlevskega gnoja in umetnih gnojil. Analiza in praksa sta pokazali, da naši zemlji primanjkuje tudi fosforne kisline in apna, kar nadomestimo z dodajanjem superfosfata. To nam potrjuje tudi poskus, ki so ga napravili na travniku na tipičnih kraških tleh in ki nam je dal sledeče rezultate: gnojenje s kostno moko — s 500 kg gnojila a ha — smo dobili 131 odst. pridelka več kot na negnojenem, z gnojenjem s superfosfatom, in sicer s 300 kg gnojila na ha, se je pridelek povečal za 157 odst., z gnojenjem z nitrofaskalom, in sicer s 300 kg na ha, se je pridelek povečal na 108 odst.

Ta poskus nam jasno kaže, koliko se da doseči z umetnimi gnojili. Vsekakor pa moramo pred gnojenjem travnik očistiti, odstraniti moramo grmovje in kamenje ter krtine poravnati. Travnike, kjer se je zarasel mah, moramo prej pobranati z rahlo brano, da bomo omogočili lažji dostop zraka in vode k rastlinam.

Gis

Dva posnemanja vredna zgleda

Vnanje lice naših kraških naselij nudi nove vtise, vedno bolj sorodne onim iz mesta. Sodobnih novosti hoče biti čimbolj deležna tudi naša vas. Razlika med deželo in mestom se manjša. Tehnika, oziroma prometna sredstva so skrčila razdaljo med njima in omogočila meščanom čim pogosteje vsaj kratko menjanje življenja v omotičnem mestnem vrvežu s podeželskim mirom, ki si ga vedno bolj želijo. Dežela jim nudi, česar jim mesto ne more.

A razen prirode in njenih čarov, sonca in dragocenega zraka, si meščani želijo oddiha v primernih javnih lokalih z dobro solidno postrežbo. Takšna je bila zahteva starega Tržačana, ko se je z «žardinjero» vozil na Kras, «za kanc pristnega terana, za ješto pršuta in grijdo domačega kruha», katerih sredino so izpolnjevali visoko cenjeni kraški «spoštrin». Tega čas še ni izbrisal iz spomina. Koliko bi pomenilo, če bi mogli tudi danes Tržačanom postreči s temi al idrugimi dobrotami! Takšne usluge so oni pripravljeni dobro nagraditi. Če bi izletniki zavohali res dober gostinski obrat, ki zna streči drugim in — sebi, in bi gosti mogli zaliti te dobrote s kvalitetno pijačo z domačih tal, bi bilo «pobratimstvo» med mestom in deželo mnogo večje.

Kaže, da se podeželski gostinski obrati ne zavedajo, kaj bi takšne postojanke gospodarsko pomenile za dotični obrat in tudi naselje. Zato se vse preveč držijo «standardiziranega» postrežbe, ki so je meščani že dovolj siti.

Predvsem imamo pri tem v mislih škodo, ki jo s to pomanjkljivostjo utrpita naš kmet in delavec, prvi kot vinar, drugi kot potrošnik. Ta zadeva je gospodarsko in socialno malo večjega pomena kot si jo predstavljamo. Zaradi tega je to skupno vprašanje in smo zato dolžni o njem spregovoriti.

Omejimo se le na našo vinsko proizvodnjo, ki je kljub svojim pomanjkljivostim gospodarsko precej pomembna in je naš vinski pridelek zelo čislan. Kaj bi bilo bolj naravno kot to, da bi se ta pristna, okusna in zdrava pijača kot prva spečavala po naših lokalih in nedvomno tudi zadoljila goste! Namesto naših pa dobite pretežno vsa mogoča tuja vina in — «vinca». Že samo to dejstvo pove, da tukaj nekaj ni v redu. Pritožbe in kritike ne zaležejo, ker je načelo čim večjega dobička proniklo preglboko.

Zato velik del naših podeželskih gostinskih obratov životari. Uspešno zdravilo proti temu ne ravno razveseljivemu pojavu imajo potrošniki in vinogradniki. Kako se tej reči streže, sta doslej pokazala s svojima obratoma dve ustanovi: gospodarsko društvo na Proseku in Ljudski dom v Križu. Strogo se držita dveh načel: kakovostno blago in potrošnja predvsem domačih vin. Odkar deluje v Križu ta novi lokal, so se prejšnje pritožbe o slabem vinu nehale. Velik obisk je zadosten dokaz o dobri postrežbi. Neki domačin je sicer šaljivo, a povsem pravilno rekel, da če bi bili še nekaj časa zalagali želodec z «naftom», bi bili vsi končali z želodčnimi krči v bolnišnici. Na svojo novo gostilno so Križani ponosni.

Oba imenovana gostinska obrata imata socialni značaj, saj vršita svojo gospodarsko aktivnost v korist skupnosti. Dobiček, pa čeprav skromen, se ne steka v žepe posameznikov, ampak ima ljudski značaj, ker je namenjen gospodarskemu in kulturnemu napredku delovnega človeka.

Ta vzajemna dejavnost med kmeti, oziroma med kmeti in delavci, je dober zgled in zasluži vso našo pozornost in podporo. Koliko pomeni za vinogradnika, če že vnaprej ve, da bo svoj pridelek vnovčil z lahkoto in po primerni ceni, ga bo njegov odjemalec s ponosom postregel domačinu in tujcu. Kako poslednji zavohajo dobro kapljo, lahko potrdita oba imenovana lokala. To je domačim vinogradnikom spodbuda za še boljši proizvod in napredek v vinarstvu. Enim in drugim, vinogradnikom in gostinskim obratom, bi bilo v korist, če bi to dejavnost podpirali na primer s prirejanjem vinske razstave, z nagrajevanjem najboljših vin, s predavanji, tečaji itd. Moremo upati, da bo do tega tudi prišlo, in smo prepričani, da bo njihova podjetnost tudi uspešna.

J. F.

Mussolinijev dnevnik ki dela mnogim skrbi

Gre za to, ali je izviren ali ne in še, predvsem, kaj vsebuje

Zadnje tri dni sta Vercelli in Novara postali zelo važni. Pri družini Panvini v Ulici Foa 34 so se 2. t.m. pojavili karabinjerji kontrašpionažne službe in ahtevali od vdove nekega bivšega funkcionarja Mussolinijeve salojske policije, naj jim izroči Mussolinijev dnevnik, ki ga ona hrani. Gospa je v strahu izročila kopico zvezkov in papirjev, le da to, kar je dala karabinjerjem, ni bilo vse, kar je salojski minister Zerbino izročil njenemu pokojnemu možu, ker je več zvezkov tega dnevnika manjkalo. Zgodba je postala zelo bogata na dogodkih in razpletu in prav gotovo bo dolgo, preden bodo ta vozel razpleli.

Po pripovedovanju gospe Panvini-Rosati je kmalu pred polomom fašistične oblasti prišel k njenemu možu minister Zerbino, ki je njenemu možu izročil več zavojev papirjev in zvezkov. Zavoji so bili zapečateni in nihče se jih ni dotaknil, ker je minister ob izročitvi rekel, da jih bo prišel pozneje iskat. Ker se pa ni nihče več oglasil in ker je fašizem z vsem svojim državnim in policijskim aparatom pogorel, se je njen mož prej leti lotil teh zavojev in ugotovil, da gre za Mussolinijev dnevnik.

To bi bila v glavnem zgodba. Toda bivši salojski policijski funkcionar je pred dvema letoma umrl, njegova vdova in hčerka Mimi, ki je po poklicu učiteljica, sta se začeli zanimati, kako bi ta dnevnik vnovčili. Stopila je v stik z različnimi osebami in celo z uredništvom ameriške revije «Life», ki da jima je obljubilo zanj 80 milijonov lir. V zadevo so se vmešali tudi drugi ljudje, predvsem neki družinski prijatelj iz Novare dr. Oscar Ronza, ki je od žensk vzel nekaj zvezkov Mussolinijevega dnevnika, da bi proučil, če so zares zvirni. Nadalje so se z njim ukvarjali tudi drugi strokovnjaki, ki so hoteli ugotoviti izvirnost. Med temi je tudi neki Susmel, ki se že več let ukvarja z isto zadevo. En zvezek so baje poslali celo v Švico, kjer je bilo strokovno ugotovljeno, da je zvezek najmanj 15 let star, kar bi pomenilo, da je dnevnik izviren. Niso pa tega mnenja številni drugi, ki pravijo, da je vse to le velika potvorba. Tako se je izrazil celo sam Mussolinijev sin Vittorio, ki je na svojem obisku pred časom podrobno pregledal te papirje in ugotovil, da to ni pisava njegovega očeta. Enakega mnenja so tudi drugi, ki jih vsa zadeva zanima. Sam dr. Ronza iz Novare pravi, da ga kot fašista (saj je mož tajnik MSI za Novaro) zanima avtentičnost zapiskov, vendar se sklicuje tudi na samo Mussolinijevo ženo Rahelo, ki pravi, da zapiski niso Mussolinijevi, kar da mu je potrdil tudi sam «dučejev» sin Vittorio.

Odvetnik obeh žena, ki sta v zadevo najbolj vpleteni, pa pravi, da bi bilo nemogoče trditi, da zapiski niso avtentični, saj bi bilo praktično nemogoče skonstruirati tak dnevnik, ki zajema cel kup zvezkov in beležnic ter še 365 ločenih listov. Posebno bi bilo nemogoče vse to opraviti, ne da bi pisec tu ali tam pri datumih ali kako drugače ne napravil kake napake, ki bi takoj dokazala, da je vse skupaj skonstruirano.

So pa drugi, ki pravijo, da je tisti del zapiskov, ki jih je hranil dr. Ronza, avtentičen, medtem ko da so ostali potvorjeni. Drugi spet trdijo, da je pol zapiskov avtentičnih, drugo polovico pa da je nekdo skonstruiral na podlagi kakih drugih Mussolinijevih beležk. Spet tretji trde, da ves ta zapisnik nima z Mussolinijem nikake zveze, ker da je šel njegov pravi dnevnik s fašistično kolono na begu leta 1945 do Donga, kjer se je zgodilo to, kar vemo že iz znanega procesa o «zakladu iz Donga».

Skratka, v zvezi s tem dnevnikom je nastala velika zmešnjava in kar je pri tem najbolj zanimivo je to, da so se začele širiti vesti, da preti mnogim sedanjim vidnim osebnostim nevarnost, če se razve, kaj v tem dnevniku, ki ga pripisujejo Mussoliniju, piše.

FOTOGRAFSKI KOTIČEK

Zgodovina fotometra

Fotometer je beseda grškega izvora in pomeni v slovenščini naprava za merjenje svetlobe.

Pred približno 50 leti so se pojavili v fotografiji prvi fotometri, ki so temeljili na kemični podlagi. Taki fotometri so imeli obliko ure, katere kvadrant je nadomeščala okrogla ploščica, ki je bila kovinasta in ki je imela od roba do sredine ozko zarezo. Pod to ploščico je bil za svetlobo občutljivi papir, ki je na svetlem polagoma počrnel. Na obeh straneh zareze je bil pritrjen tanek pas celuloida temnosive barve. Taka ura se je pri merjenju svetlobe obrnila proti luči, nakar je začel občutljivi papir temneti. Stele so se sekunde, ki so bile potrebne, da je dosegla potemnitev papirja tisto temnosivo barvo, ki se je nahajala na obrobnem vzorcu. Občutljivi papir je kar naprej temnel, dokler ni postal popolnoma črn, kar pa nas ni več brigalo.

Mi smo šteli le do potemnitve v temnosivo barvo, ki je ustrezala stranskemu vzorcu in če smo prišli do deset, smo šli iskat ob robu ure številko deset in tam smo našli za vsako odprtino potrebno osvetlitev.

Taki aparati so imeli kratko življenje, ker so jih izpodrinili novi optični fotometri ki so imeli navadno obliko majhnega daljnogleda. Na prednji temni ploščici se je lahko čitalo več številk, ki so z vrtenjem za to potrebnega obročka počasi izginjale. Če smo imeli opravka z 1 petindvajsetinko sekunde, smo obračali obroček toliko proti levi, da je ostala ta številka komaj vidna. Nato smo šli pogledat na spredni obroček, kjer smo našli osvetlitev za vsako odprtino.

Pred približno 15 leti pa so se pojavili prvi električni fotometri, ki so naenkrat izpodrinili i kemične i optične. Ti fotometri vsebujejo fotoelektrično celico, ki ima svojstvo, da spremeni svetlobno energijo v električno. Sestavljena je iz treh kovinastih plasti, od katerih prva, železna, služi kot anoda, druga, zlata, kot katoda in tretja, selenična, kot polprevodnik.

Električni fotometri so v vsakem pogledu popolni in zanesljivi. Posebno pridejo v poštev, kadar gre za barvno fotografijo, ko mora biti osvetlitev točna. Taki fotometri imajo navadno obliko večje škatlice za vžigalice, srečamo pa jih tudi na fotoaparatih in imajo v tem primeru čisto majhno obliko. Seveda se cena fotoaparata pošteno zviša in nastane zaradi tega vprašanj, ali je za diletanta, ki ne razpolaga z debelo denarnico, res potreben. Vsak izvežban fotoamater bo odgovoril na tako vprašanje negativno, kajti re ni umetnost preceniti svetlobo.

To razdelimo v štiri stopnje. Največjo svetlobo nam da sonce. Taka svetloba se še nekoliko poveča, ko se odbija sonce od svetlih, belih oblakov. V našem primeru ne pride taka povečana svetloba v poštev, ker prenese film tako obilno osvetlitev brez vsake škode. Če hoče biti fotoamater v takem primeru natančen, bo zmanjšal odprtino objektiva komaj za spoznanje.

Druga, in lahko rečemo najlepša svetloba, je tedaj, ko je sonce pokrito s tanko tenčico oblakov in dela komaj vidne sence.

S tretjo stopnjo svetlobe imamo opravka tedaj, ko je svetlooblačno in četrta in zadnja svetloba nastane pri temnooblačnem vremenu.

Ko se fotoamater nauči te vrste merjenja svetlobe, se bo vračal domov s pravilno osvetljenim filmom, kajti malo na desno ali na levo ne škodi. Film namreč prenese majhne razlike osvetlitve, ki ostar neizpremenjen tudi pri temnooblačnem vremenu, vendar moramo pri najslabši luči odpreti objektiv na odprtino F 6.3 ali pa nastaviti zaklop ni eno petindvajsetinko sekunde. Pred deveto uro zjutraj in po četrti uri popoldne nastane iz prve druga svetloba, kajti v teh urah je sonce šibkejše.

Rekli smo, da veljajo take osvetlitve za poletni čas. Kaj pa v zimskem času? Povsem enostavno. V zimskem času se pomakne vsaka svetloba za eno stopnjo niže, mi pa ne priznamo niti tega in ostanemo pri starem. Namesto, da bi uporabljali v zimskem času film iste občutljivosti kakor poleti, bomo vzeli film, ki je za tri stopnje Din ali Scheiner bolj občutljiv. Če smo rabili v poletnem času film, ki je meril 20 Din ali 30 Schreiner, kar je isto, bomo opremili v zimskem času aparat s filmom, ki meri 23 Din ali 33 Schreiner, tako da ostane za nas vse neizpremenjeno. S takim postopkom se bo začetnik sprijaznil z merjenjem svetlobe kar poceni in bo prihranil nepotrebni strošek 10 tisoč lir, bodisi da kupi ločen fotometer ali pa aparat, ki je opremljen s fotometrom.

P. R.

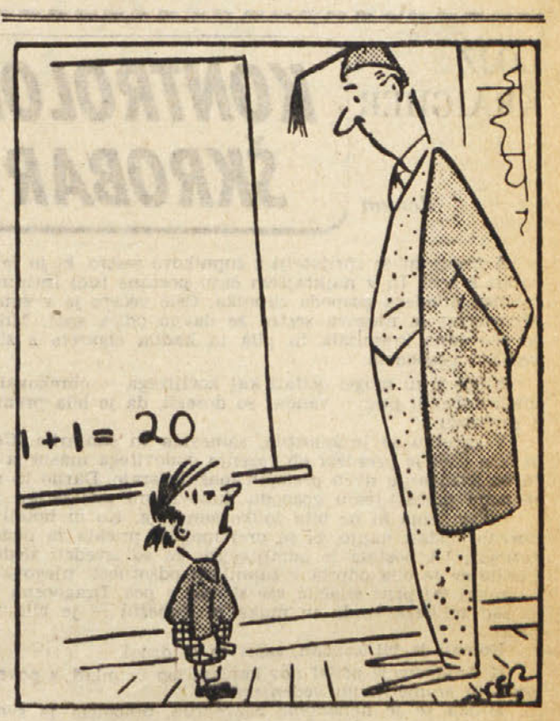

— *Dobro, gospod učitelj, če vi niste istega mnenja, da je eden in eden dvajset, potem prav gotovo niste nikoli imeli opravka z zajci...*

Goriško-beneški dnevnik

Sklenjen sporazum na Zvezi industrijcev

Pred počitnicami bodo izplačali nagrado delavcem v rayonskem oddelku

Sporazuma o vsakoletni proizvodni nagradi ne bodo podpisali pred dokončno ureditvijo proizvodnje v podgorski predilnici umetnih vlaken

Včeraj popoldne so se na sedežu Zveze industrijcev zaključila pogajanja za ureditev, odnosno izplačilo proizvodne nagrade delavcem in delavkam rayonskega oddelka podgorske predilnice. Sestanka so se udeležili kot zastopniki CGIL Bergomas in Galasso, za UIL Puntini, za CISL pa Vezzil, Michelutti in De Carli; ravnateljstvo predilnice je zastopal Antonino Chiozza.

Med pogajanji je prišlo do enotnega gledanja na nekatere momente, ki osvetljujejo predvsem zaključek dolgih pogajanj, da se namreč delavcem rayonskega oddelka ne izplača proizvodna nagrada kot takšna, marveč se jim izplača «una tahtum», ki pa naj bi bil sprejet kot proizvodna nagrada. To iz vzrokov, ki jih bodo navedli. Kmalu bo namreč zapadla vsedržavna pogodba za delavce v industriji umetnih vlaken, nadalje za delavce in delavke rayonskega oddelka v Podgori ne morejo odgovarjati pravila za podelitev proizvodne nagrade, kakar v nekaterih podobnih podjetjih, končno pa so udeleženci sestanka še upoštevali, da proizvodnja v rayonskem oddelku še ni povsem urejena, prav tako ni popolnoma dokončana kategorizacija delavcev.

Uslužbeni delavci in delavke tega oddelka za umetna vlakna v Podgori bodo torej prejeli posebno nagrado, ki jim bo izplačana v dveh obrokih in sicer bodo prvi obrok prejeli pred počitnicami, drugi pa do konca tega leta. Skupno bo nagrada po kategorijah takšna: specializirani delavci bodo prejeli 15.500 (sedaj 8.000 lir), kvalificirani 14.500 lir (sedaj 7.500) in delavke ter navadni delavci 13.500 (sedaj 7.500 lir).

Sindikalni zastopniki so se pomenili z zastopnikom ravnateljstva, da bodo takoj po izplačilu celotne nagrade ponovno začeli obravnavati vprašanje proizvodne nagrade, do katere imajo delavci iz Podgore popolno pravico.

—«»—

Josipina Visintin podlegla poškodbam

Včeraj popoldne je umrla v goriški bolnišnici 72-letna Josipina Visintin por. Visintin iz Sv. Martina, ki jo je predvčerajšnjim napadel pobesneli bikec na paši. Z rogovi ji je namreč povzročil po trebuhu, hude poškodbe, katerim je podlegla kljub vsej zdravniški oskrbi.

—«»—

Zgorel je velik senik pri Moši

V četrtek so imeli goriški gasilci skoraj tri ure dela, da so pogasili požar, ki se je iz naznanih vzrokov vnel v seniku kmeta Ivana Mozetiča v naselju Blachis pri Moši. Ko so gasilci ob 17.30 prišli na kraj nesreče so plameni že zajeli poleg gornjih prostorov tudi spodnje, kjer je imel kmet spravljenih 6 vreč cementa in mnoga kmečka orodja. Na seniku pa je zgorelo 20 stotov sena in 10 stotov detelje. Prav tako je bil kmet oškodovan na stavbi, ker je plamen uničil 90 kvadratnih metrov strehe, odnosno podstrešja.

Škoda, ki so jo ocenili znaša približno 400.000 lir, na srečo pa je Možetič zavarovan. Goriški gasilci so se vrnili v Gorico ob 20.30.

—«»—

Izsledili so tatu v cirkusu «Togni»

Ko se je v Gorici mudil znani cirkus «Togni» sta dva njegova uslužbenca prijavila goriški policiji tatvino številnih oblačil. Prizadeta sta bila 20-letni Vittorio Bellini iz Lecce in 18-letni Gaetano Scalfio iz Palerma. Policija je napravila preiskavo toda niso mogli izslediti tatu, ki je enemu izmed okradencev pustil le par hlač.

Te dni pa so agenti javne varnosti le uspeli izvedeti kje se nahaja zlikovec, ki je kradel v cirkusu. Gre za enega izmed bivših uslužbencev Tognija in sicer za 23-letnega Seriga Gianparcarja iz Trsta, ki se je kmalu pa tatvini odstranil iz cirkusa. Pri njem so agenti našli vsa oblačila, ki sta jih Bellini in Scalfio pogrešala.

—«»—

— KINO —

CORSO. 17.00: «Uporna mladina», G. Rogers, v cinemascopu in v barvah.

VERDI. 17.00: «Mladina brez bodočnosti», R. Wagner, J. Leight, v cinemascopu in v barvah; mladini izpod 16 let vstop prepovedan.

VITTORIA. 17.15: «Možje v vojni».

CENTRALE. 17.00: «Tujec med angeli», v cinemascopu in v barvah.

MODERNO. 17.00: «Zadnji Apaš».

POLETNI KINO. 21.00: «Skrženat», ruski film, ki je prejel mnoga priznanja.

Mnogo paradižnikov in stročjega fižola na trgu

Včeraj zjutraj je bil zelenjadni trg na debelo v Gorici tako založen z blagom, da so se pridelovalci zelenjave iz mesta in z dežele upravičeno spraševali kam bodo s toliko zelenjave. Največ je bilo paradižnikov, ki mu je cena na debelo padla na 25 do 30 lir na kg, prav tako je bilo ogromno stročjega fižola, ki je šel po 40 lir kg, najboljši imenovan Markoni pa po 50 lir kg. Precej je bilo tudi zelenega radiča, katerega cene so se vrtele pač po veličini radiča od 40 do 150 lir kg; buče so šle celo po 20 lir kg, cikorija po 30 do 40 lir kg. Papriko so prodajali na debelo po 50 lir kg, kumare po 10 do 30 lir kg. Precej visoko ceno je imela bleda in sicer po 50 lir kg; solate prav tako ni bilo mnogo ter so jo prodajali po 150 lir kg na debelo.

Mnogo je bilo tudi sadja, predvsem breskev, ki jih niso mogli prodati, zato so jih nudili po 30 lir in več za kg. Hruške so bile tudi po 30,50 ali 60 lir na kg, jabolka pa dražja.

Da bodo meščani lahko spali v miru

Policija odločno nastopila proti cestnim razgrajačem

Prve globe preglasnim motociklistom, nočnim razgrajačem ter odvzem šoferskih izkaznic kršiteljem cestnega pravilnika

Da postaja življenje v mestih zaradi vedno večjega prometa skoraj neznosno, je vsak dan bolj otipljiva resnica. Posebno v poletnih mesecih, ko so mestne ulice polne motornih vozil, mora nesrečni meščan prenašati vsemogoče glasove avtomobilskih klaksonov, ki trobijo za prazen nič in pa dolgo rjovenje najmodernejših, pa tudi zastarelih motociklov, katerim lastniki, običajno mladoletniki izpustijo ves izpuh, da je cesta polna samo njihovega zvoka. Ob bližajočem velikem šmarnu, ko se bo cestni promet še posebno povečal, saj bo prav gotovo šlo skozi Gorico veliko število domačih in tujih turistov, je goriška kvestura v sodelovanju s cestno policijo in orožniki napravili poseben načrt, po katerem bodo skušali omiliti težave, ki jih morajo meščani potrpežljivo prenašati in ki jim posebno ponoči ne dovoljujejo mirnega počitka.

Omenjeni organi varnosti so se domenili, da si bodo podelili posamezne predele mesta in tudi okolice, kjer prav tako ni več blaženega zatišja in ustavili vsakogar, ki bo prešel meje cestnega pravilnika: poleg globe pa bodo prizadeti javljeni tudi prometnemu inšpektoratu, ki bo podvzel nadaljnje korake, kar pomeni, da bodo mnogi nepoboljšljivi razgrajači prišli ob šoferske izkaznice.

Včeraj je goriška policija v sodelovanju z mestno že nastopila proti večjemu številu oseb, ki so prekršile cestni pravilnik. Organi, ki so določeni, da ugotovijo višino zvočnosti klaksona in moč izpuha imajo posebne zvokometre, s katerimi kontrolirajo nedisciplinirane vozače ter s tem preprečijo vsak njihov izgovor. Agenti javne varnosti so predpisali globe sledečim motociklistom, odnosno vespistom, ki so ob raznih urah motili prebivalce s premočnim ropotanjem: Jolandu Padovanu iz Ul. Garzaroli 27, Adrijanu Cotiču iz Sovodenj, Flaviu Zollii iz Montecucca 15, Severinu Paulinu iz Ul. Blaserna 16, Frideriku Okrogliču iz Podgore. Ivanu Doktoriču iz Gabrji, Giuseppu Trumfi iz Svetogorske 151, Gilbertu Fornasiru iz Tržiča in Romanu Visintinu iz Ul. Duca D'Aosta 72.

Cestna policija pa je odvzela za nekaj časa šoferske izkaznice tudi nekaterim avtomobilistom in motociklistom, ki so se prav tako prekršili zoper cestni pravilnik. 48-letni Giudo Sanson iz Ul. Duca D'Aosta 19 ne bo mogel voziti avtomobila mesec dni, ker je prehitel drugi avtomobil na precej nevarni točki, Rolandu Marri iz Ul. Luzzato 4 so vzeli šofersko izkaznico za 15 dni, ker je trčil v drugi avtomobil. Prav tako ne bo smel voziti motocikla 15 dni Sergio Okroglič iz Ul. del Prato, ker je prehitro vozil na križišču.

Da bi meščanom omogočila mirnejši počitek, kot so ga bili doslej deležni, je goriška policija z ostalimi organi varnosti in cestnega reda napravila načrt tudi za preprečenje nočnega razgrajanja pijancev in raznih «pevcev», ki svoje prelepe glasove spravljajo na dan ob najbolj nenavadnih urah.

Včeraj so agenti javne varnosti ob 13.30 ustavili na Rafutu dva razgrajača, ki sta se glasno prepirala. To sta bila Giuseppe Gugliat brez stalnega bivališča in pa Mario Glessi iz Ul. Giustiniani. Oba bosta morala plačati precej visoke globe. Tretji razgrajač, ki je bil deležen globe, je bil v noči med četrtkom in petkom Giovanni Moncaro iz Ul Capella 66, ki je v vinjenem stanju pel na Kornu na ves glas. Ko ga je mestni policaj opozoril, da ljudje spijo, se je celo nanj zadrl; tako, da policaju ni kazalo drugega, kakor, da pokliče na pomoč agente javne varnosti.

V Gorici nujno potrebna srednja industrijska šola

Nova državna meja iz leta 1947 je odvzela goriški pokrajini njen kmečko-živinorejski značaj, ki ga je imela ko so spadali v njen sklop Vipavska in Soška dolina, Kras, Brda in celotna Tolminska. Pravzaprav se dandanes s kmetijstvom ukvarja še precej ljudi, a večina gospodarjev kmetij dela v mestnih tovarnah, da si prisluži še kaj poleg običajnega kmečkega zaslužka.

Poleg tega je s pomočjo proste cone zrasla v Gorici cela vrsta majhnih tovarn, izmed katerih so najvažnejše tovarne za predelavo lesa in za predelavo železa, ki so zrasle šele v zadnjih letih. Predilnica v Podgori je bila modernizirana in je dandanes najmodernejša tekstilna tovarna v Italiji. Prav tako nameravajo v prihodnjih letih modernizirati ladjedelnico v Tržiču, ki bi postala tako največja v Italiji. Poleg tega so v zadnjih letih zrasle na Goriškem številne specialne tovarne: v Gradiški je nastala tovarna Krentner, ki izdeluje po naročilu velike hladilnike in v kateri je zaposlenih okrog 100 delavcev. V Gorici imamo tovarno Brunschweiler, ki izdeluje naprave za tovarne papirja in ki je najbolj cenjena tovarna te vrste v Italiji. Ta tovarna je do pred nekaj leti izdelovala le nogavice. SAFOG v Gorici pa izdeluje in tudi precej izvaža naprave za predilnice. V Gorici je tudi nova tovarna Degler, ki izdeluje štedilnike, električne pralne stroje in vse vrste železnega pohištva.

Ta uvod je bil potreben, ker moramo tu spregovoriti o potrebi po lokalnih delavskih kadrih, ki bi bili sprejeti v vse te tovarne in v druge, ki bodo po vsej verjetnosti zgrajene v območju naše pokrajine. Znano je, da je danes v vseh tovarnah potrebna specializirana delovna sila, in po tej delovni sili je dandanes veliko povpraševanje. Manjka je povsod, in velika italijanska industrija je bila že primorana uvažati specializirano delovno silo in tehnike ker jih ni našla na domačem trgu dovolj.

Pred časom je pokrajinski svet v Gorici stoodstotno sprejel resolucijo, da se v Gorici ustanovi industrijska srednja šola, in pokrajinski odbor je dobil nalogo, da se takoj postavi v stik s prosvetnim ministrstvom, v upanju, da se bo prvi razred te šole odprl že v letošnjem oktobru.

V Gorici obstaja namreč že neke vrste srednje-industrijska šola, ki pa ima le šest razredov z dvema oddelkoma: elektrotehničnim in mehaničnim. Potrebna bi bila torej le dva razreda, da bi bila šola popolna. Najprej naj bi otvorili le mehanični oddelek, nato pa še elektrotehnični, v bližnji bodočnosti pa bi bilo potrebno ustanoviti še tekstilni oddelek, kajti v Severni Italiji obstajata le dve tekstilni srednji šoli in bi imeli absolventi te šole gotovo službo v goriški predilnici, in v predilnicah v Trstu, Ronkah, Vidmu in Pordenonu.

Absolventi ostalih dveh oddelkov pa bi prav lahko dobili službo v zgoraj omenjenih tovarnah goriške pokrajine, ali pa v drugih tovarnah v notranjosti države. Ko bi bile razmere ugodne bi lahko ustanovili še pomorski oddelek v Tržiču.

Potreba po taki šoli je nujna. Okrog 500 dijakov je v lanskem letu končalo nižje industrijske šole v goriški pokrajini, in od teh jih je le nekaj nad 100 nadaljevalo višji študij na srednjih šolah v pokrajini, medtem ko jih je drugih dve sto študiralo na srednjih industrijskih šolah v Trstu in v Vidmu. Visoko število gojencev na šolah v Trstu in v Vidmu je zadosten dokaz, da je takšna šola v Gorici nujna.

Šola je potrebna tudi za splošni dvig življenjskega standarda delavcev naše pokrajine. Neumno je namreč da tovarne v našem okolju «uvažajo» iz drugih pokrajin specializirano delovno silo, medtem ko se mora naša mladina zadovoljevati s težaškimi deli. Čas je, da naša mlačina prevzame v vseh tovarnah tudi boljša mesta.

Upajmo, da bomo čez nekaj let lahko pozdravili prve absolvente domače industrijske šole.

Pod okriljem ZSPD v Gorici
gostuje SNG iz Trsta
DANES ob 20. uri
na PROSTEM v STANDREŽU
s komedijo J. Patricka **«VROCA KRI»**
in JUTRI 11. avgusta ob 20. uri
s Pregarčevo veseloigro **«SAGRA»**
Prodaja vstopnic na sedežu ZSPD v Ul. Ascoli in eno uro pred predstavo pri blagajni na dvorišču Konzumne gostilne.

Športni dnevnik

Poročilo kontrolne komisije nogometne zveze

Padova in njeni funkcionarji ter igralci predani sodbi lige

Uradno poročilo pa že vsebuje tudi moralno obsodbo Triestine - O Zorzinu pa pravi, da je videti njegovo preklicevanje vse prej kot svojevoljno

MILAN, 9. — Kontrolna komisija Italijanske nogometne zveze pod predsedstvom Rognonija je ob koncu današnjega zasedanja izdala daljše poročilo, ki se nanaša na prijavo Triestine v zvezi s tekmo Padova - Legnano 12. junija 1955. Komisija je pretresla prijavo Triestine kakor tudi ustne in pismene protidokaze Padove. Prišla je do zaključka, da nekaj krivde vsekakor je tudi na Padovi ali njenih funkcionarjih. Na to je sklepati iz dejstva, da trener Rocco, tajnik Gobbo ter Zanon in Casari niso takoj javili kompetentnim organom Ziana, ki je večkrat zahteval izplačilo nagrade.

Vendar pa je že v poročilu tudi rečeno, da Triestini ne gre za pravičnost temveč za neposredno korist. Poročilo pa tudi izraža dvom da bi bila zadnja Zorzinova verzija opisa dogodkov povsem verjetna, saj je padal v protislovja; za njegove preklice pa se zdi, da so vse prej kot svojevoljni.

Kontrolna komisija je sklenila predati vse akte o preiskavi državni ligi ter prepustiti njeni sodbi igralce Ziama, Casarija, Zanona, Zorzina, trenerja Rocca in Miana in tajnika Gobba, kakor tudi klub Padovo, ki je odgovoren za dejanja svojih članov.

Naj se ta zadeva konča kakorkoli že, ni prav verjetno, da bi Triestini pomagala, da pride zopet v serijo A. In končno bi bilo to tudi kaj malo pravično: usode moštev se kujejo na zelenih nogometnih igriščih ne pa za zelenimi mizami.

—«»—

Ponomareva ne mara več iti v London

Metalka diska Nina Ponomareva se ne bo udeležila lahkoatletskega dvoboja med Veliko Britanijo in SZ, čeprav je bila izbrana. Prosila je sama, da jo puste doma, ker je s svojega zadnjega bivanja v Londonu odnesla «siab vtis». Kot je znano, so jo obtožili, da je hotela v neki trgovini ukrasti neke klobučke, nakar bi morala priti pred sodišče. Vendar se sodnikom ni javila.

* * *

MOSKVA, 9. — Na lahkoatletski prireditvi, na kateri so nastopili atleti SZ in Vzhodne Nemčije, je Rus Kačkarov skočil v višino 2,14 m. Njegov skok je letos najboljši na svetu za svetovnim rekordom Stepanova (2,16).

ATENE, 9. — Šved Davidson je glavni favorit mednarodnega teniškega prvenstva vzhodnega Sredozemlja. Prijavljen je 101 tekmovalec.

* * *

ROSETO DEGLI ABRUZZI, 9. — Rezultati na košarkarskem turnirju včeraj zvečer: Simmenthal (Milan) — Stanic (Bari) 68:38, Roma - Oransoda Cantù 57:56.

Culbreath (ZDA) svetovni rekorder na 440 y z zaprekami

OSLO, 9. — Na mednarodni lahkoatletski prireditvi je Josh Culbreath (ZDA) zmagal na 440 yard (402,34 m) z zaprekami v času 50,5 sek., kar je nov svetovni rekord. Prejšnji rekord je postavil Južnoafrikanec Potgieter s 50,7 sek. v Johannesburgu 20. aprila 1956.

Tom Courtney, olimpijski zmagovalec na 800 m, pa se je približal na eno desetinko sekunde svetovnemu rekordu Belgijca Moensa (1:45,7). Drugi za Američanom je bil Anglež Derek Johnson z 1:46,6.

Dirka od Torina do Aoste

Tudi letos Pambianco prvi na cilju v Aosti

Določeni so reprezentanti za Waregem

AOSTA, 9. — Današnja dirka od Torina do Aoste je bila važna zlasti za državne reprezentante-diletante pred nastopom na svetovnem prvenstvu v Waregemu. Proietti je pripeljal vse svoje «gojence», da se udeleže te dirke. Hotel jih je videti še enkrat v resni dirki, tako da jih lahko zopet potrdi ali napravi kako spremembo.

Zaradi številnih nagrad po poti, in to že kar kmalu v začetku, je postala vožnja že kar spočetka živahna. Reprezentanti pa so bili ves čas pazljivi, da ne bi kdo nenadoma pobegnil. V zadnjih kilometrih sta hotela presenetiti Martini in Stagni, toda nekaj kilometrov pred ciljem so ju drugi dohiteli. Na dirkališče stadiona v Aosti je privozilo najprej pet kolesarjev pod vodstvom Pambianca, to je tekmovalca, ki je že lani zmagal na tej dirki. Letos je svoj lanski uspeh ponovil ter prvi vozil skozi cilj. Z njim so v skupini privozili še štirje dirkači. Pambianco se je na tej dirki izmed vseh najbolje izkazal.

Na cilju so privozili v sledečem vrstnem redu:

1. Pambianco Arnoldo (Forlì) je prevozil 194 km v 4.58" ur, povprečno 39.063; 2. Fagni, 3. Zorzoli, 4. Martini, 5. Mancini (vsi v času zmagovalca): 6. Conti po 35"; 7. Bampi i.č.; 8. Magni 1'33"; 9. Martini i. č.; 10. Pizzoglio po 1'40"; 11. Campassi 1'43"; 12. Mana i. č.; 13. Mora 2'47"; 14. Bison; 15. Bonariva i. c.

Po dirki je Proietti, tehnični komisar reprezentance diletantov za svetovno prvenstvo, sporočil postavo reprezentance, ki jo sestavljajo: Pambianco, Pizzoglio, Conti, Fagni, Martini, Magni, Tinassi in Mora.

Moštva serije A v novi sezoni

Opolnoči med 8. in 9. avgustom je potekel rok, ko so klubi lahko igralce prosto «kupovali» in «prodajali». Nekateri «nakupi» ali «prodaje» so bili sklenjeni v zadnjih minutah pred polnočjo. Navajamo za vseh 14 moštev serije A, katere igralce so na novo pridobila in katere so oddala. Navedeni so tudi trenerji posameznih moštev in potem postave, s katerimi nameravajo moštva nastopati.

ALESSANDRIA
TRENERJA: Pedroni in Robotti.
NOVI: Vonlanthen, Giacomazzi, Natteri, Savioni in Fraschini (Inter); Pistorello in Tagnin (Simmenthal); Marcellini (Roma).
ODDANI: Tinazzi (Inter), Morbello (Roma), Fraschini (Simmenthal), Redegalli (Taranto), Russi (Pro Vercelli).
POSTAVA: Stefani; Boniardi, Giacomazzi; Marcellini, Pedroni, Pistorello; Castaldo, Manenti, Vonlanthen, Tagnin, Savioni (Natteri).

ATALANTA
TRENER. Rigotti.
NOVI: Cardoni (Roma). Conti (Juventus).
ODDANI: Corsini (Roma), Bassetto (Lanerossi).
POSTAVA: Boccardi; Cattozzo, Cardoni; Angeleri, Gustavsson, Janich, (Roncoli); Lenuzza, Conti, Mion, Annovazzi, Longoni.

BOLOGNA
TRENER: Benčić.
NOVI: Vukas (Jugoslavija), Maschio (Argentina), Boni (Torino), Mialich (Palermo).
ODDANI: Pozzan (Lazio) Bonifaci (Torino), Ballacci (Parma).
POSTAVA: Giorcelli; Rota; Pavinato; Bodi; Mialich, Pilmark; Cervellati, Maschio, Pivatelli, Vukas, Pascutti.

FIORENTINA
TRENER. Bernardini.
NOVI: Robotti (Juventus), Lojacono (Lanerossi).
ODDANI: Rosetta (Verona), Rozzoni (Spal), Del Gratta (Modena), Capucci, Parodi (Padova).
POSTAVA: Sarti; Magnini, Cervato; Chiappella, Orzan, Segato; Bizzarri, Gratton, Virgili, Lojacono, Montuori.

GENOA
TRENER: Magli.
NOVI: Franci (Modena), Viciani (Como), Begalli (Verona), Barison (Venezia), Leopardi (Urugvay), Frignani (Milan).
ODDANI: Carapellese (prost).
POSTAVA: Franci; Monardi, Begalli; De Angelis (Viciani), Carlini, Leopardi; Frignani, Dal Monte, Corso, Abbadie, Barison.

INTER
TRENER: Carver.
NOVI: Angelillo (Argentina), Brunazzi (Triestina), Tinazzi (Alessandria), Venturi (Roma).
ODDANI: Giacomazzi, Vonlanthen, Natteri, Savioni in Fraschini (Alessandria), Nesti in Robbiati (Prato), Bearzo (Torino), Pandolfini (Verona), Rebizzi (Bari), Dalio (Simmenthal), Campagnoli (Modena).
POSTAVA: Ghezzi; Fongaro, Brunazzi, Masiero, Bernardin, Vincenzi (Invernizzi); Lorenzi, Massei (Dorigo), Angelillo, Venturi (Tinazzi), Skoglund.

JUVENTUS
TRENER: Brocić.
NOVI: Charles (Vel. Britanija), Sivori (Argentina), Ferrario (Triestina), Nicole (Padova).
VRNITVE: Boldi (Spal) Patrucco (Parma), Turchi (Lanerossi).
ODDANI: Robotti (Fiorentina), Conti (Atalanta), Oppezzo in Aggradi (Palermo), Antoniotti (Lanerossi), Hamrin (Padova, na posodo), Accorsero (prost), Barengo (Anconitana), Bey (prost), Bertetto (Anconitana), Capraro (prost), Cirri (Sanremese), Dell'Omodarme (Parma, na posodo), Dini (Prato, na posodo), D'Odorico (Parma, na posodo), Formica (prost), Francescon (Biellese), Ghiotti (prost), Mazzanti (Prato, na posodo) Nicco (Chieti), Orlando (Anconitana), Panero (prost), Raffin (Biellese), Rasetti (prost), Voltolina (Parma, na posodo).
POSTAVA: Mattrel (Viola); Corradi, Garzena; Emoli, Ferrario (Nay), Montico; Boniperti, Nicolé (Colombo), Charles, Sivori, Stivanello.

LANEROSSI
TRENER: Varglien II.
NOVI: Marchi (Vel. Britanija), Amicarelli (Napoli), Bassetto (Atalanta), Antoniotti (Juventus).
ODDANI: Lojacono (Fiorentina), Turchi (Juventus), Motta (Simmenthal), Manente (Padova).
FORMAZIONE: Sentimenti IV.; Giaroli, Capucci (Delli Innocenti); David, Lancioni, Marchi; Campana (Savoini), Antoniotti, Aronsson, Bassetto, Cappellari.

LAZIO
TRENER: Ćirić.
NOVI: Pozzan (Bologna).
ODDANI: Lo Buono (Palermo), Zaglio (Spal), Bettini (Udinese).
POSTAVA: Lovati; Molino, Eufemi; Carradori (Sentimenti V.), Pinardi, Moltrasio; Muccinelli, Pozzan, Vivolo, Seimosson, Chiricallo.

MILAN
TRENER: Viani.
NOVI: Grillo (Argentina).
ODDANI: Ricagni (Torino), Farina (Cagliari), Frignani (Genoa), Bagnoli (Verona), Bredesen (Sporting Lizbona?).
POSTAVA: Buffon (Soldan); Maldini, Fontana (Zagatti); Liedholm, Zannier, Bergamaschi; Galli (Reina) Grillo, Bean, Schiaffino, Cucchiaroni.

NAPOLI
TRENER: Amadei.
NOVI: Di Giacomo in Novelli (Spal), Bertucco (Verona), Gasparini (Brescia), Betello (Palermo).
ODDANI: Vitali (Spal), Amicarelli (Lanerossi).
POSTAVA: Bugatti; Comaschi, Greco II.; Morin, Franchini, Posio; Novelli, Di Giacomo, Vinicio, Bertucco (Ciccarelli), Pesaola (Brugola).

PADOVA
TRENER: Rocco.
NOVI: Rosa (Sampdoria), Brighenti (Triestina), Capucci in Parodi (Fiorentina), Hamrin (Juventus).
ODDANI: Sarti (Sampdoria), Nicolé (Juventus).
POSTAVA: Pin; Blason (Capucci). Scagnellato; Moro, Azzini, Mori (Zanon); Hamrin. Rosa, Bonistalli, Pison, Brighenti.

ROMA
TRENER: Stock.
NOVI: Magli, Menegotti in Secchi (Udinese), Corsini (Atalanta), Morbello (Alessandria), Momesso (Argentina), Griffith (Palermo).
ODDANI: Venturi (Inter), Marcellini (Alessandria), Cardoni (Atalanta), Cardarelli (Udinese), Barbolini (Modena).
POSTAVA: Panetti; Griffith, Corsini; Giuliano, Stucchi, Magli; Ghiggia, Menegotti (Pistrin), Secchi (Nordhal), Da Costa, Morbello.

(Ostalih pet moštev jutri.)

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Fiska Tiskarska zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ
predvaja danes 10. t. m.
MOJA ŽENA IMA RAJE SVOJEGA MOŽA
Zabavni glasbeni cinemascope

Kino na Opčinah
predvaja danes 10. avgusta z začetkom ob 18. uri in na prostem z začetkom ob 20. uri barvni film:
«ODISEJ»
Igrata: SILVANA MANGANO in KIRK DOUGLAS

LOJZ KRAIGHER

KONTROLOR ŠKROBAR

Roman 24.

A naenkrat se sprijatelji z župnikovo sestro, ki jo je začela vabiti k sebi. In v najkrajšem času postane tudi intimna družabnica mladega gospoda župnika. Cele večere je v župnišču... Mnogokrat je njegova sestra že davno odšla spat. Milika pa je še vedno kramljala in pila in kadila cigarete z življenja veselim gospodom.

Nihče ji ni mogel očitati kaj kočljivega — obrekovalci niso imeli nobenih prič — vendar so dosegli, da je bila premeščena k Ambrožu.

V začetku se je žalostila, samevala in sanjarila. Cele ure in cele noči je preždela ob vezenju čudovitega mašnega plašča in ob kvačkanju dveh prelepih mašnih srajc. Darilo in spomin svojemu prečastitemu gospodu duhovnemu prijatelju.

Stvar sama bi ne bila toliko sumljiva. Ko bi hoteli malce naivno gledati nanjo, bi še prej mogoče pričala za nedolžnost razmerja. A postala je sumljivejša, ko so izvedeli sledeče: — Pošiljatev je bila odprla v župnikovi odsotnosti njegova sestra — in pri tej priči stlačila vse skupaj v peč. Dragocena oprava — sad tolikega truda in muke in ljubezni — je bila v hipu pepel...

Roman je bil končan, začel se je drugi.

K Ambrožu je prišel nov kaplan, lep in mlad, s povešenimi očmi in sramežljivim vedenjem.

Milika se je nenadoma razvedrila, prebolela je svojo nesrečo in pričela zahajati v družbo. A nekaj je bilo, kar se je zdelo ljudem smešno in spotakljivo — vstajala je vsako jutro zgodaj, hodila je v cerkev in pokleknila skoraj pred veliki oltar; zamaknjeno je molila po cele ure še po maši, ko je bila cerkev že davno prazna. Vzbudila je pozornost kaplanovo, ki jo je začel ljubeznivo iskati, ker je zaslutil v njej nedolžno pobožnjakinjo, morda celo kandidatinjo za svetništvo... Svetništvo! Sam ni vedel, kdaj se je izgubil v njenih mrežah. A postalo je kmalu očitno, da se je boji, da je v strašni zadregi pred njo in da se ji skoraj skriva. Prej je najraje samoval; zdaj se je zatekal v krčme in posedal po trgovinah, da je imel koga poleg sebe, ki ga je zmotil in mu preganjal čas. Ona pa je vihtela svojo moč nad njim. V prisotnosti kolegov je zakričala nanj in ga oštela. Nekdaj mu je naročila, da jo pride suplirat v razred. A ko je pozabil — najbrž nalašč pozabil — je šla za njim v gostilnico in ga za ušesa vlekla ven.

Seveda je na kolenih prosil škofa, da ga premesti drugam.

Tudi to pot ni bil popolnoma dokazan Milikin greh. Človek bi sodil, da je zato dobila toliko oblast nad kaplanom, ker je padel morda prvi on v skušnjavo... Ko bi namreč človek kaj zaupal v čednost ženske...

Zdaj je začela naravnost divje iskati družbe in zabave. Obiskovala je veselice in prireditve na vseh straneh. Videli so jo celo nad Muro gori v nemških krajih vozariti se v avtomobilu s častniki in gizdalini. Oblačila se je okusno in elegantno in nosila je najfinejše perilo.

Kadar človek okusi razkošje, je kakor morfinist, ki ne vzdrži več brez strupa.

Krog zadnjega božiča se je smukal okoli nje Ferenčev Konrad od Marije Pomočnice, s katerim je popoldne koketirala z verande. In ta jo je bil pregovoril, da se udeleži veselice v nemškem domu pri Sv. Jedrti. A ker jo je bilo sram, priznati to pri Sv. Ambrožu, si izmisli komedijo. — Kaj je nji za jutri in za pojutrišnjem, da se le izreže še za danes?! — Začela je vekati in tuliti, da je njena mati na smrtni postelji in da venomer joče in vije in lomi roke za svojo hčerko, za svojo ljubo Miliko, ki jo hoče vsaj še enkrat videti pred smrtjo, da ne odide v sovraštvu s sveta.

In res se odpravi — na nemški ples. — Tam pa se ji ni godilo dobro. Zanemarjali so jo, ker so dvomili nad njenim nemškutarstvom. In Konradovi sorodniki so spletkarili proti nji v bojazni, da jim ujame in zamami sina. Zato se še on ni mogel dosti truditi krog nje — in je imela precej žalosten večer.

Maščevala se je z zabavljanjem in smešenjem, kar je storila toliko odločneje, da ji slovenska družba laže odpusti zablodo. Pri Ambrožu se je izgovarjala, da je bilo materi nenadoma odleglo, kakor so ji prišli pravit k Pomočnici — in da jo je Konrad skoraj siloma zavlekel k Sv. Jedrti. Pozabila pa je povedati, zakaj se je napotila k materini smrtni postelji — v plesni toaleti.

Na vsak način zanimiva ženska, Arnošt! Brezobzirna sladostrastnica, prav nič izbirčna v sredstvih. Laž in komedijantstvo ji služi prav tako izborno kakor hlinjenje in farizejstvo. Le nič se ne prenagli, dragi! Polagoma se tiplji dalje, da te ne zaseže usoda kakega kaplana!

Človek ima stokrat večji užitek ob jabolku, ki ga je sam utrgal, ki je plezal in oprezal sam za njim po šibkih vejah. A zdaj ti naj se ženske kapajo v naročje kakor pečena piščeta v kraljestvu čudapolnem? Saj ni res, da je deveta dežela obljubljena dežela; kakor tudi ni res, da je lenoba najvišji užitek in debelost največja sreča. Počasi torej, gospodična! Jabolko, ki cepne samo z veje, je po navadi piškavo. Kdo mi je porok, da ne vgriznem v črva?...

Prelahka se mi je zdela zmaga pri rafiniranki od Ambroža. Imel sem občutek, da tu ni treba nič več trkati — njeno srce je bilo odprto na stežaj. In človek se mahoma prestraši: če ni odprto morda le zato, ker je — nezasedeno?! Mož pa hoče biti oblegovalec, ne obleganec.

Njene oči me gledajo široko vprašujoče, s sijajnim bleskom pritajene strasti. V največji intimnosti je obrnjena z vsem telesom proti meni; pripravljena, razgaliti mi svojo dušo in mi jo vreči v naročaj. Ne pogledala bi ne na desno ne na levo, pa če bi šlo v prepad.

Moje oči se povesijo pred tem pogledom. V ušesih mi zveni njen vzklik: ‚Ljubezen mora priti kot nevihta!' — in majhna groza me strese pred slutnjo nevihte...

Ona pa sklene roke pred obrazom — s komolci na mizi — in vzdihne resignirano:

«Prijatelja?! — Kdo bi smel tako visoko sanjati?»

In se oživi nenadoma:

«Ali ste opazili, da v naših krajih ni prijateljstva? — Mogoče je med Nemci — v slovenski družbi ga gotovo ni. Sama sebičnost in samoljubnost, nobenega zaupanja. Zahrbtnost in neodkritosrčnost, zlobnost in zavist. Kje je toliko tožarjenja, kje toliko ločitev zakona? Med kmeti — prosim vas!»

«Pri ločitvah zakona ste že?» priteče Sever po stopnicah. Za njim prihaja Bratko in Cilika se vrača iz gostilnice.

Sever si diskretno trebi zobe. Bratko si popravi nanosnik in začne takoj listati po knjigi, ki jo je prinesel od nadučitelja. Drži se trezno, ko da bi bil za katedrom in vsak trenutek klical: «Mir!» In kadar je ne vleče med zobe, mu zmigava zgornja ustnica s tistimi belimi ščetinicami prav po zajčje. Cilika prisede zopet k meni in prekriža roke v naročju.

Milika razlaga toplo:

«Gospod kontrolor se tudi pritožuje nad pomanjkanjem družabnosti. Sam separatizem...»

«Aha — zato je toliko razporok!» se smeje Sever. «To ljudstvo v resnici nima smisla za družabnost.»

Jaz pa pravim:

«Po mojem bi dokazovale razporoke ravno narobe: smisel za družabnost.»

Sever se namuzne z razumevanjem, žugajoč mi s prstom:

«Vi mislite na lepo družabnost, vi?»

«Ah, kaj pa voditelji?» se razvname Milika. «Vse to prvakarstvo samo grabi in grabi, da se čimprej kam dalje dograbi. Za družabne dolžnosti se pa briga le toliko, kolikor je treba za reklamo.»

«Kakršno je ljudstvo, takšna je tudi inteligenca,» odgovarja Sever. «Skoraj ne poznam tako potuhnjenih in samopašnih ljudi, kakor so tu. In kdor pride sem, se okuži; se mora nujno okužiti, ker je že v zraku ta bacilus lokave sebičnosti. Ti domovi — saj je jako lep pogled — vsak zase sredi majhne samote lastnega zemljišča. Morda je že to vzrok samopridnosti. Vsak je navezan najbolj nase; če sosed potrebuje kaj od njega, ga skuša priškrniti, kjer le more. Domača inteligenca je nemškutarska, slovenska je priseljena. Mi smo pritepenci, gospod kontrolor!»

(Nadaljevanje sledi)